

Universitätsbibliothek Wuppertal

Avctores Latinae Lingvae In Vnvm redacti corpvs

Godefroy, Denis

[Genevae], 1585

Cap. I. Peripatetici Tiburiensis de compendiosa doctrina per litteras ad
filium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-85](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-85)

NONIVS MARCELLVS
DE PROPRIETATE
SERMONVM.

Summa capitum quæ in Nonio.

<i>De compendiosa doctrina ad filium.</i>	<i>De numeris & casibus.</i>	Cap. 9.
Cap. 1.	<i>De mutatis coniugationibus.</i>	Cap. 10.
<i>De honestis & nouè veterum dictis.</i>	<i>De indiscretis aduerbijs.</i>	Cap. 11.
Cap. 2.	<i>De doctorum indagine.</i>	Cap. 12.
<i>De indiscretis generibus.</i>	<i>De genere nauigiorum.</i>	Cap. 13.
Cap. 3.	<i>De genere vestimentorum.</i>	Cap. 14.
<i>De varia significatione sermonum.</i>	<i>De generibus vasorum & poculorum.</i>	
Cap. 4.	Cap. 15.	
<i>Differentia nonnullarum dictionum in significatione.</i>	<i>De genere vel colore vestimentorum.</i>	
Cap. 5.	Cap. 16.	
<i>De improprijs.</i>	<i>De genere ciborum & potuum.</i>	Cap. 17.
Cap. 6.	<i>De genere armorum.</i>	Cap. 18.
<i>De contrarijs generibus verborum.</i>	<i>De propinquitate.</i>	Cap. 19.
Cap. 7.		
<i>De mutata declinatione.</i>		
Cap. 8.		

NONII MARCELLI PERIPATETICI TIBVRIENSIS DE
COMPENDIOSA DOCTRINA
per litteras ad filium.

CAP. I.

SENIUM est tedium, & odium, dictum a senectute, quod senes omnibus odio sunt, & tædio. Cæcil. Ephæstione: Tum etiam in senectute hoc deputo miserimum, sentire ea ætate, esse odiosum se alteri. ¶ Nam ætatem malam, senecturem veteres dixerunt. Plaut. Menæ. Constitus sum senectute, onustum 10 gero corpus, vires reliquere, vt ætas mala est ergo merx. Accius Amphitryone: An mala ætate mauius malè multari exemplis omnibus? Turpilius Philopatro: Miserum puto, si

etiam istuc ad malam ætatem accessit mali. Pacuius Peribæa: Parum est, quod te ætas malè habet, ni etiam hic ad malam ætatem adiungas cruciatum reticenti. Aftanius Vopisco:

Si possent homines delinimentis capi, Omnes haberent nunc amatores anus. Ætas & corpus tenerum & morigeratio. Hæc sunt venena formosarum mulierum. Mala ætas nulla delinimenta inuenit. ¶ Bonam ætatem quoque dicimus adolescentiam, vel iuuentutem. Marcus Tullius de senectute: Quod si ipsis voluptatibus bona ætas fuitur, lubentius primum paruulis

fruitur rebus. ¶ Nam prudentissimè noster Maro dici partes primas, quasi eius aetatem puberem, *meliozem* dixit nono libro. Nunc adeo melior quoniam pars acta dici est. ¶ Senium ipsum positum [*pro malo*]. Sic Titinnius Veliterna: Quot pestes, senia & iurgia se semet diebus emigrarunt. Nonius Gallinaria: Opere, quæ actor, cantor, cursor, senium fonticum. Accius, *E mi vauit iustia*: Mors amici subigit, quod mihi est senium multo acerrimum. Pomponius Præcone posteriore: Calue apportas nuntium nobis disparem, diuisum, huic seni senium, & metum. Lucillius, Satyrarum lib. xv. In numero quorum nunc primus Trebellius multo Obmar cefcebat febris, senium, vomitus, pus. Turpilus Demiurgo: Quia enim odio, ac senio mihi hæ sunt nuptiæ. Pacuius Peribæa: Metus, egestas, mæror, senium, exsiliumque & senectus.

2 ¶ *Velitatio* dicitur leuis contentio, dicta ex conpressionem velitum. Plautus Asinaria: Verbis velitationem fieri compendio volo. Idem Menæch. Nescio quid vos velitati estis inter vos duo. Turpilus Lindia: Comperce verbis velitari, ad rem redi. Afranius Priuigno: Interea verba iactare, & labris inter se velitari, velificariet. Cæcilius Pausimacho: velitari te res tamen.

3 ¶ *Toga* dicta est à tegendo, & est toga (sicut in consuetudine habetur) vestimentum, quo in foro amicumur, cuius & Cicero meminit in Catilinam: Velis amictos, non togis. Titinnius Fullonibus: Quæ inter decem annos nequisti vnã togam detexere. ¶ Dicitur & tectum. Titin. Gemina: Syrus cum scorto constituit ire, claus ilico abstrudi iubeo, rustica togæ ne sit copia, id est tecti.

4 ¶ *Tollere, occidi*. Lucil. lib. xxvj. Audiui quem febris vna, atque vna *amissa*, vini in quam hiatus vnus potuit tollere. ¶ *Tollere mittere*. Virgil. Æneid. lib. ij. Clamores simul horrendos ad sidera tollit. ¶ *Tollere transferre*. Virgilius Æneid. lib. ij. Vnius in miseri exitum conuersa tulere. ¶ *Tollere inferre*. Virgil. Georg. lib. iij. Tollentemque minas, & sibila colla tumentem Deice. ¶ *Tollere est eleuare*. Idem in xj. Tollit se ad rectum quadrupes. Idem lib. i. Et mulcere dedit fluctus & tollere vento. Marcus Tul. Philippicarum lib. xi. Vel in cælum vos, si fieri potuerit, humeris nostris tollemus. Lucillius lib. xxvij. Et fœdera tollent. Marcus Tul. Hortensio: Nihil tamen esse, in quo se animus excellens tollat. ¶ *Tollere ostendere, erigere*. Virgil. Æneid. libro primo: Cui mater media sese tulit obuia sylua. Idem lib. vij. laborum Prima tulit finem. ¶ *Tollere occidere*. Var. Sexagesi: Num quis patrem decem an-

norum natus non modo aufert sed tollit, nisi veneno? ¶ *Tollere est & differre*. Plautus Poentulo: Omneis extollo ex hoc die in alium diem. ¶ *Tollere pati, sustinere*. Virgil. Æneid. lib. iij. Iuuenemque superbum Seruitio enixa tulimus. & idem lib. xij. Non tulit instantem Phegeus, animisque frementem. Terentius Phormione: Ego te complures aduersum ingenium meum menses tuli. Marcus Tul. in Verrem, Diuinatione: Tuli grauitate, & acerbe iudices. Idem de offi. lib. ij. Nisi enim multorum impunitates scelerum tulissem.

5 ¶ *Tenacia est perseverantia & duritia*. Ennius Hectoris lytris: Ducet quadrupedum iugo inuitum doma in frena, & iugo valida, quorum tenacia infrenari nimis. ¶ *Tenacia parsimonia*. Afranius Priuigno: Vixisti durus, difficilis, tenax.

6 ¶ *Tempestas est turbo ventorum*. Virgilius Georg. lib. i: Quid tempestates autumnii, & sidera dicam? ¶ *Tempestas tempus*. Sallustius Ingur. Ea tempestate in exercitu nostro fuerit complures noui, atque ignobiles. Lucillius lib. xxvij. Iam qua tempestate viuo certo sine ad me recipio. Pacuius Teucro: Quam te post multis tueor tempestatibus. Marcus Tul. de senectute: Cursus est certus ætatis, & vna via natura, eaque simplex, sua cuique parti ætatis *tempestiuitas* est data. Varro Eudemonibus: Dum sermone cœnulam variamus, Interea tonuit bene tempestate serena.

7 ¶ *Trepidare, metueri*. Virgilius lib. ix. Dum trepidant, ita hasta Tago per tempus vtrunque. Idem lib. ix. Trepidant immisso lumine manes. Lucillius lib. xxx. Sed quid ego hæc animo trepidanti dicta profundo? ¶ *Trepidare festinare*. Virgil. lib. ix. Ne trepidate meas Teucris defendere naucis. & Geor. lib. iij. Tum trepidæ inter se coeunt, pennisque coruscant.

8 ¶ *Tangere, ferire, commouere*. Virgilius libro nono: Nec solos tangit Atridas Iste dolor. Idem lib. xij. Miseri te si qua parentis Tangere cura potest, oro. M. Tullius Frumentaria Verrinarum: Nunquam tua me cura, tuarumve fortunarum cogitatio tangeret. & Lucret. Nec bene pro meritis capitur, nec tangitur ira. ¶ *Tangere est contingere*. Lucretius lib. i. Tangere enim & tangi, nisi corpus, nulla potest res. Teren. Adolph. Numquam dum ego adero, hic te tanget. ¶ *Tangere inspicere*. Luc. xxvj. Neque prius, quam venas hominis tetigit, ac præcordia. ¶ *Tangere est circumuenire*. Turpil. Demetrio: At etiam ineptus meus mihi est iratus pater, quia se ta lento argenti tetigi, veteri exeplo amanti. Ite Leucadia: Hoc quaro ignoscere Istic solēt necis minoris noxia Serum, si forte quasi a-

lias res vini cauo. Lucil. lib. xxx. Et Musconis manu perferbere posset Aiace. Pomponius Alconibus: At ego rusticatim tangam, vrbannatim nescio. ¶ Tangere contingere. M. Tul. in Verrem actione ij. Verres simul ac tetigit prouinciam. Virg. lib. ix. Sat. fatis, Venerique datum, tetigere quod arua Fertilis Ausoniae Troes.

9 ¶ *Triste, crudele, immitte.* Virgilius Ænei. lib. ij. Illi mea tristia fata, Degeneremque Neoptolemem narrare memento, Lucillius lib. xxx. Idque tuis scavis factis & tristibus dictis. ¶ *Triste est maustum, aut infestum.* Virg. in Buc. Tristis ar illé tamen, cantabitis Arcades, inquit. Idem Georg. lib. Aut vnde nigerrimus auster nascitur, & pluuio contritatur puluere cælum.

10 ¶ *Phrygia vestis picta est eius artifices phrygiones appellatur.* hoc Virg. probat lib. ix. Vobis picta croco, & fulgenti murice vestis. Item eodem: O verè Phrygiæ, neque enim Phryges. Titin. Barbato: Phrygio fui primo, benèque id opus sciui, reliqui acus, acialisque hero, atque heræ nostræ. Plaut. Menæch. Pallam ad phrygionem fert confectò prandio. Varro Cosmotoryne, *ἄπει φδογας κόσμου*: Phrygio qui puluinar poterat pingere foliar de vigebar.

11 ¶ *Hostimentum est æquamentum, vnde & hostes dicti sunt, qui ex æqua causa pugnam incunt.* Plautus Afin. Par pari datum hostimentum est opera pro pecunia. vnde & hostire dicitur. Idem in eadem, Quin promittito inquam hostire contra, vt merueris. id est, æqua reddere.

12 ¶ *Tolutim dicitur quasi volutim, vel volubiler.* Plautus Afin. Demam hercle iâ de ordeo, tolutim ni badizas. Nouius Gallinaria: O pestifera, Pontica, fera, trux *tolutiloquentia*. id est, volubilis locutio. Idem Macco exsule: Edixi iturum hominem in Thufcos tolutim. Item Lucil. Satyr. lib. viij. Si omne iter euadit, stadiûmque accliuè tolutim. Idem, Velle tolutim hic semper incepturus videretur. Var. Triodire triphylio, *ἄπει ἀπερῆς*: Sed vt equus, qui ad vehendum est natus, tamen hic traditur magistro, vt equiso doceat tolutim. Pomp. Decuma fallonis: Et vbi insulii in cocleatum equuleum, ibi tolutim toror. Var. Agathone: Hæc postquam dixit, cedit citus Celsus tolutim.

13 ¶ *Capulum dicitur quicquid aliquam rem intra se capit. nã sarcophagum, id est, sepulchrum capulû veteres dici volunt, quod corpora capiat.* Plaut. Afin. dicens de sene: Perij misera, vt osculatur carnufex, capuli deus. Idem milite: Quid ais tu? Itane tibi ego videor oppido Acherontius, *capularis*? Idem: Capulo proximus. Nouius Pappo: Præterito,

dum istos inuitaueris suffragatores, pateat Prius in capulo, quam in curuli sella suspendit nates. Lucill. Satyr. libro ij. Quem cum vidissent Hortensius, Posthumiusque, Ceteri item in capulo hunc non esse, aliûmque cubare. Varro Cosmotoryne, *ἄπει φδογας κόσμου*: Propter cunã capulum positum nutritra dit pollinctori.

14 ¶ *Temulenta dicta est ebriosa, dicta à temeto, quod est vinum, quod attentet mentem.* Plautus Aulularia: Quia temeti nihil allatum intelligo. Idem Truculento: Siue aded caret temeto, tamen ab ingenio est improbus. M. Tul. de Republic. lib. iij. Ita magnam habet vim disciplina verecundiæ, carent temeto omnes mulieres. Varro, Eû modus matulæ, *ἄπει μῦθης*: Quis in omni vita helio *ποισιν* olfacet temetum? Idem Modio: Tremodiam, amphoramque eandem temeti ac farris modium.

15 ¶ *Cinædi dicti sunt apud veteres saltatores, vel pãtomimi ἄπει τῶν κινῆσιν τὸ σῆμα.* Plaut. Aulular. Ita fustibus sum mollior magis, quàm vllus cinædus. idè Milite: Tum ad saltandum non cinædus magis vsque saltat, quàm ego. Idem Stichò: Lepidam, & suauè cantionem aliquam occipito *cinedicam*, id est, quæ ad saltandum mouere possit. Lucillius Satyr. lib. ij. Stultè saltatum te interuenisse cinædos. Varro, *ἄπει κῦρως*. Meritò vt quietus, ac demissior probandus, *ἄπει ἄς ἡσπικῶς, ἰονκῶς κίναδος*.

16 ¶ *Exercitum dicitur fatigatum, dictum ab exercitio.* Sallust. Iugurthino bello: Nabdalsã exercito corpore. Plautus Bacch. Quæ sodalem, atque me exercitos habet. Lucretius libro secundo: Conciliis, & diffidiis exercita crebris. Afranius Suspecta: Ita, vt huic ero adolefcenti cui suspiriû tradidit, qui me estaniami exercitus. Virg. lib. iij. Nate Iliacis exercite fatis.

17 ¶ *Tenus est laqueus dictus à tendicula.* Pl. Bac. Nunc ab transfenna his turdus lumbricum petit, Pendebit hodie pulcrè, ita intendi tenus.

18 ¶ *Illicere est propriè illaqueare.* Neuius Lycor. Alis sublime alios saltus illicite, vbi Bipedes volucres lino linquant lumina.

19 ¶ *Pellices à Græco vocabulo significãtiam sapientes inflexam putat, quasi pellex, hoc est πῶδανῆ.* quod si hoc nõ est, vana cõpositio hominis videri potest.

20 ¶ *Caluitur dictum est frustratur, tractum à caluis mimis, quod sint omnibus frustratui.* Plaut. Casina: Nam vbi domi solasum, sopor manus caluitur. Pacuuius Medo: Sentio, Pater, te vocis calui similitudine, Sed quid conspicio? nõ me lætans caluitur

Ætas? Accius Euryface: Sed memet calor, vos istum, vt iussi, ocyus Abstrahite. Lucil. Satyr. lib. xvij. Si non it, capito, inquit, eum & si caluitur ergo Fur dominum. Pacuuius Duloreste: Me caluitur suspicio, hoc est illud, quod fore occulte Ajax prædixit. Salustius historiarum libro iij. Contrà ille caluiti ratus.

21 ¶ Frigere est & friguire, & fritinnire, 10
subsilire cum sono, vel erigi, & excitari: quod quæcunque friguntur, vel frigent nimio calore, vel frigore, cum sono sulum subsiliunt. Plautus Casina: Nam quid frigitis? quid istuc tam cupidè cupis? Var. Virgula diuina: Et pullos peperit fritinnientis. Idem dicitur: Sæpe totius theatri ribiis crebrò flectendo, commutare mentes, frigi animos eorum.

22 ¶ Destrocare est atterere, tractum à 20
vestibus sine flacco. Plautus Casina: Perii, flacco habebit iam illic homo lumbos meos.

23 ¶ Depexum dictum est laceratum. Terent. Heaut. Næ (si uiuo) adèd exornatum dabo. Adèd depexum, vsque dū uiuat, meminerit semper mei.

24 ¶ Sartores dici non solùm à fariendo, verùm etiam à fariendo. Plautus Captiuus: Sartor, fartoque scelerum, & messor 30
maxume. Et in subsequenti aperuit: Nō occatorem prius debebas dicere. Nam semper occant prius, quàm fariunt rustici. Varro Vinalibus, dicitur: Etenim sic vide utrum mercedem accipit is, qui meas venit segetes vt fariat, an ego ab illo. Sic ego centulum farto, si tu pl⁹ laboras, quàm ego do.

25 ¶ Nautea est aqua de coriis, vel, quod est verius, aqua de sentina, dicta à nautis. Plautus Curculione: Nam omnium vnguentum odor præ tuo nautea est. Idem Asinaria 40
Nauteam bibere malim, si necesse sit, quàm illam ofcularier.

26 ¶ Trica sunt impedimenta, & implicationes; (& intricare impedire, morari) dictæ quasi tericæ, quòd pullos gallinaceos inuoluant, & impediunt capilli pedibus implicati. Plaut. Curculione: Quod argentum tu mihi quas tricas narras? Idem Epidico: Aliqua ope exsoluam, extricabor aliqua. id est, ex impedimentis liberabor. Lucillius Satyr. lib. 50
xj. Nec mihi amatore hoc opus, nec tricone vadato. Turpil. Demiurgo: Iudicia, liteis, turbas, tricas, conciones maxumas. Afranius Epipt. Ita intricauit huius hanc rem temeritas. Varro dicitur: Putas eos non citius tricas Atellanas, quàm id extricatuos?

27 ¶ Caperare est rugis frontem contrahere, & asperare, tractum à caprorum frontibus crispis. Plautus Epidico. Quid illud est, quod illi caperat frons seueritudine? 60

Varro Eumenidibus: Quin mihi caperatum tuam frontem Strobile omittis?

28 ¶ Examussim dicitur examinatè ad regulam, vel coagmentum. est enim amussis regula fabrorum, quam architecti, cum opus probant, rubrica illinunt. Plautus Amphit. Si vera hæc loquitur, examussim est optima. Idem Milite: Inest in hoc emussitata sua sibi ingenua indoles. id est, examinata. Idem Menæchmis: Vt hanc rem vobis examussim disputem. Varro, Τοῦ πατρὸς τὸ πατρὸν, ἀπὲρ πατρὸς: Quare si diu gens est, ad amussim, per me licet assumas, tenco. Idem, εἰ ἀκων: Idem Quæstionum Plaut. lib. ij. Amussis est æquamentum leuigatum, & est apud fabros tabula quædam, qua vtuntur ad saxa coequanda.

29 ¶ Mutus onomatopœa est incerta vocis, quasi mugitus. Nam mutus sonus est proprius, qui intellectum non habet. Næuius Lycur. Ducite eò cum argutis linguis mutas quadrupedes. Accius Em. τὰ ἄλλα: Item ad mœsticiam mutam infantium quadrupedum.

30 ¶ Dispennere est expandere, tractum à pennis, & volatu auium. Plautus Milite: Vbi lubet dispennite hominem diuersum, & distendite.

31 ¶ Focula dicta sunt nutrimenta, vnde & focalare dicitur, vt fouere. Plautus Persa: At edes, nam iam intus ventris fumant focula.

32 ¶ Bardam est vi præpostera, & ingenio tardum. Nam Græci βάρδοι tardos dicebant. Homerus Iliados xxij. βάρδοι οὐ γὰρ εἰ ἴσαν καλλιτέρους ἴπποι. ἥκιστος δ' ἦν αὐτῶν, ἐλαυνόμενος ἀπὸ τῆς ἀγῶνι. Plautus Persa: Nimis tandem me quidè pro barda, & pro rustica reor habitam esse ab te.

33 ¶ Illex, & exlex est qui sine lege viuunt. Plautus Persa: Impure, inhoneste, iniurie, illex, labes populi. Lucil. Satyr. ij. Non dico vinca licet & vagus exulet, erret Exlex. Varro 20
Ἐκταμίχλια, ἀπὲρ τῶν οὐκ: Postremò quæro, parebis legibus an non? Anne exlex solus viues? Lucillius lib. xxx. Accipiunt leges populus quibus legibus exlex. Cæcilius Ἀρπαξιδόνη: Quid narras Barbare cum indomitis moribus illiterate: illex es. Sisenna lib. iij. Armis, equis, comitatibus nos magis iuuerunt exleges, & minus honore dignos putabitis? Marcus Tul. pro Cluentio, Non quo illi, aut exlegè yllam, aut causam pecuniæ publicæ contemptam, atque obiectam putarunt.

34 ¶ Lurcones dicti sunt à lurcando. lurcare est cum auiditate cibum sumere. Lucillius Satyr. lib. ij. Nam quid Mæstino, subiectòque huic opus signo, Vt lurcætur lardum, & carnaria furtim, Parum conficeret. Pomponius Syris: Lapatium nullum vescebat, 60

cebatur, lardum lurcabat lubens. Plautus Perfa. Perennisferue, lurco, edax, furax, fugax. Lucillius Satyrarum lib. v. Viuite lurcones, comedones, viuite ventres. Varro Eumenidibus: Contra cum pſaltria & cum Flora lurcare, adſtrepis.

35 **Toral**, & **torialum** ſtragulum eſt. Varro De vita po. Rom. lib. i. Quod frontem leſticæ ſtruebant, ex ea herba torta torum appellatum, hoc quod iniicitur, etiamnum toral dicitur: leſticam quæ inuoluebant ſegetia appellabant.

36 **Concenturiare** eſt colligere, dictum à centuriis quæ ad ſuffragia conueniebant. Plautus Pſeudolo: Concenturio in corde ſycophantias. Teren. Phor. Ego in inſidiis hinc ero ſucenturiatus, ſiquid deficiet.

37 **Finitores** dicebantur, quos nunc agrimenſores dicimus, dicti quod fines diuiderent. Plautus Pœnu. Eius nunc regiones limites, conſinia determinabo; eius rei ego ſum factus finitor.

38 **Paſſum** eſt propriè rugoſum, vel ſicum. Plautus Stichus: In portu vento ſecundo, velo paſſo peruenit. id eſt, laxo & rugoſo. vnde & *vnâ paſſa* dicta eſt, quod ſit rugis implicata. Plautus Pœn. Si qui de aſtu necum futurus pro vna paſſa penſili. Lucil. Sat. lib. 9. Rugoſi paſſique ſenes eadem omnia quærun.

39 **Exſpes** dicitur ſine ſpe. Accius Euryſace: Ille orbus, exſpes liberum. Idem Medea: Exful, inter hoſteis exſpes, exſper, deſertus, vagus.

40 **Exſules** dicuntur extra ſolum. Virg. Georg. lib. iij. Longè que ignotis exulat oris, & in conſequentibus: Et ſtabula ſpectans regnis exceſſit auris.

41 **Veſtiſpici** appellabantur veſtium cuſtodes ſerui, quod frequenti diligentia veſtes inſpiciant. Plaut. Trinum. Nox datur, ducitur familia tota, veſtiſpici, vnctor, auri cuſtos. Afran. Vopiſco: Noui nō inſcituram ancillulam veſpere, & veſtiſpicam. Varro Pappo, aut indigitamentis: *Naſurtium* nōne vides ab eo dici, quod naſum torqueat: *veſtiſpicam*, quod veſtem ſpiciat.

42 **Suppilare** eſt inuolare, vel rapere, à pilorum raptu. vnde & furtum paſſi *compilati* dicuntur. Plautus Trucul. Hæc cum video fieri, ſuffuror, ſuppilo, de præda prædam capio. Cæcil. Nauc. Suppilatum eſſe eum, atque ornamenta omnia. Pom. Sarcularia: Alteram apportat, prodigit, patrem ſuppilat ſemper.

43 **Hauſtra** propriè dicuntur rotarum eadi, ab hauriendo, ſicuti Græcè *αὐστρά*. Lucretius lib. v. Vt ſuuios verſare rotas, atque hauſtra videmus.

44 **Veterina** animalia dicuntur omnia, 60

quæ vehere quid poſſunt. Lucretius lib. v. Et genus omne quod eſt veterino ſemine partum. Idem: Torto homine veterino ſemine equorum.

45 **Crepera** res propriè dicitur dubia. vnde & *crepuſculum* dicitur lux dubia, & ſenes *decrepiti* dicti in dubio vitæ conſtituti. *Creperum bellum*, anceps, & dubium. Lucret. lib. v. Exæquatæque ſunt creperi certamina belli. Accius Phœniſ. Quæ ego cuncta eſſe fluxa, in mea re *crepera* comperi. Idem Telepho: Nunc tu in re crepera tua quid capias conſilij vide. Lucil. Satyr. lib. v. Sanute foli mihi in magno mœrore, triſtitia in ſumma, *crepera inuentus* ſalutis. Pacu. Duloreſte: Non veter animum ægritudine in re crepera conſici. Plautus Aſinaria. Qui quidem cum filio poter vnâ, atque vnâ amicam ductitet *decrepituſ* ſenex. Varro Myſteriis: Priſca horrida ſilent *oracla*, *crepera* in nemoribus.

46 **Auernus** lacus iccirco appellatus eſt, quia eſt odor eius auibus inſeſtiſſimus. huius rei manifeſtator eſt Lucretius lib. vj. Principio quidem *auerna* vocantur: nomen id à re Impoſitumſt: quia ſunt auibus contraria cunctis. Vnde & Virgilius lib. vj. Inde vbi venere ad fauces graue olentis Auerni, Tollunt ſe celeres. Et poſtea in eo libro: 30 Quam ſuper haud vllæ poterant impunè volantes Tendere iter pennis, talis ſeſe halitus atris Fauibus effundens ſupera ad conuexa ferebat.

47 **Virulantes** veteres gaudentes dixerunt, dictum a bonæ vitæ commodo: ſicuti qui nunc eſt in ſumma lætitia viuere cum dicimus. Næu. Lycu. Vt in venatu virulantes ex ſuis locis nos mittant (pœnis) decoratos feris.

48 **Extorris** dicitur extra terram, vel extra terminos. Accius Euryſ. Nunc per terras vagus, extorris regno, exturbatus mari. Turp. Lemn. Neque durare poſſunt, ita huius inſcitia, atque dementia extorrem facit. Salluſt. Iugurthino bello: Sicuti videtur extorrem patria, domo inopeni, & cooperum miſeriis effecit. Virgilius Æneid. libro iij. Finibus extorris, complexu auulſus Iuli.

49 **Enoda** ſignificat explana, & quæ ſit proprietas manifeſtum eſt, hoc eſt, nodis exolue. Acc. Euriface: Tu autem quod quæro abs te, enoda, & qui ſis explica. Idem Alpheſ. Quid hi tam obſcurum dicunt eſſe, tamve *inenodabile*? Enn. Telepho: Verum quorum liberi leto dati ſunt in bello, non lubenter hæc enodari audiunt. Turp. Demetr. Ab initio vt res ſit geſta enoda mihi. Pacu. Peribœa: Gnato ordinem omnem vt dederit, enodat patri. M. Tull. 9 iij

de finibus bonorum & malorum libro v. Hæc igitur nobis explicanda sunt, sed si *enodatus*, vos ignoscetis eius ætati. Varro de vita populi Romani lib. i. Neque ut ita in singulis rebus diutius moremur, ut dixi, atque enodare subtilius velimus.

50 ¶ *Grumus* dicitur agger, à congerie dictus. Accius Oenomaos: Quencunque institeram grumum, aut præcisum iugum.

51 ¶ *Torris* dicitur fax, unde & *torridare* dicitur comburere. Acc. Menal. Regina erit tempus, cum hic torris, quem amburi vides. Idem Meleag. Eum suum vitæ finem, ac facti interneccionem fore Meleagro, vbi torris esset interfectus flammeus.

52 ¶ *Expectorare* est extra pectus eicere. Accius Phœnissis: Inculant vitro, à fortuna, opibusque omnibus Desertum, abiectum, afflictum ex animo expectorant. Idem Epigr. Eloquere properè, ac pauorem hunc meum expectora. Cic. de Oratore lib. iij. Tum pauor sapientiam omnem mihi ex animo expectorat.

53 ¶ *Extispices* propriè haruspices dicti sunt, quod exta spiciant. Accius Medea: Principio extispicium ex prodigiis congruens ars te arguit. Varro Serr. *ἄει ἀπ' ἡραπορίας*: Ait consulem mihi pilum cedere, subsilio, & hostias extispici disputanti relinquo.

54 ¶ *Lactare* est inducere, vel mulcere, vellere, decipere. Acc. Medea: Nisi ut astu ingenium, lingua laudem, & dictis lacem lenibus. Pacu. Iliona: Ne porrò te error, qui nunc lactat, maceret. Cæcilius Hypobolimo, Rastraria: Quod proluuium, quæ voluptas, quæ te lactat largitas? Acc. Alcmæone: Tanta ut frustrando lactans, vanans protrahis. Varro *ἄει ἀπ' ἡραπορίας*: Quibus suam delectet ipse amussiam, Et auiditatem speribus lactet suis. Cicero Tuscul. lib. iij. Maleuolentia lactans malo alieno, delectatio, iactatio, & similia.

55 ¶ *Succussare* est sursum frequenter excutere. Acc. Philocteta: Agite, ac vulnus ne succussit gressus, cautè ingredimini. Lucillius Satyrarum libro quarto, *Succussatoris* tetri, tardique caballi. Idem libro quarto, Campanus sonipes *succussor* nullus sequetur.

56 ¶ *Strena* dicta est à strenuitate. Pompon. Pistoribus: Asside, si qua ventura est alia strenna.

57 ¶ *Adulatio* est blandimentum propriè canum, quod & ad homines tractum consuetudine est. M. Tul. lib. de natura Deorum ij. Canum verò tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio. Idem de off. lib. i. Cauendum est ne assentationi-

bus patefaciamus aureis, néve adulari nos sinamus. Lucet. Gannitu vocis adulat. Acc. Prometh. Sublime aduolans Pennata cauda, nostrum adulat sanguinem.

58 ¶ *Manducones*, qui & *manduci* dicti sunt, & *mandones*, edaces. Pompon. Pistoribus: Magnus Camillus manducus, canterius. Lucil. Atque omnes mandonum gula. Varro Bimargo: Magna ut tremiscat Roma, ma, & magna mandonum gula.

59 ¶ *Senica* significat senex. Pompon. Pistoribus: Pappus hic medio habitat senica, non sescuncia. Idem Præcone posteriore: Sed me exercet senica nequam, neque illo quid faciam scio.

60 ¶ *Gradarius* est molli gradu, & sine succussatura nitens. Lucil. Satyr. lib. xiii. I. pse equus non formosus, gradarius, optimus, victor. Varro Modio: An qui gradu totulili, te melius, quam tute molliter vectus, cito relinquat?

61 ¶ *Exdorsuare* dorso nudare. Plaut. Aulularia: Tu Machærio congrum, murenam exdorsua quantum potes.

62 ¶ *Delirare* est de recto recedere. *lira* autem est fossa recta, quæ contra agros tuendos ducitur, & in quam vligo terræ decurrat. Pompon. Prostibulo: Iamne abierrunt: iamne obtundunt: iamne ego sum in tuto satis? num quis hic resistit, qui nondum labeas *lirari* mihi? id est, confoderit. Lucil. lib. xxvi. Quapropter deliro, & cupidè officium fungor ruderum. Plaut. Amphit. Delirat vxor.

63 ¶ *Centuriatum* dictum est abundanter, & copiosè à centuriis, quæ suffragium in comitiis ferebant. Pomponius Prostibulo: Continuo ad te centuriatum current, qui panem petent.

64 ¶ *Rumen* dicitur locus in ventre, quo cibus sumitur, & unde redditur: unde & *ruminare* dicitur. Pomponius Prostibulo: Ego rumorem paruifacio, dum sit rumen qui impleam.

65 ¶ *Rudus* stercus, quod raditur. Lucil. Satyr. lib. xj. Viam struendum, & iaciendum huc aggerent, & id genus rudus.

66 ¶ *Rutrum* dictum est à radendo. Pompon. Panunc. Sarculum hinc illud profectus, illum redisti rutrum. Lucillius Satyrarum lib. ix. Frumentarius est, modium hic secum atque rutellum Vnum affert. Varro Margop. *ἄει ἀπ' ἡραπορίας*: Cui Celer die nos lemnatos legos Antipatri Stoici filius rutro caput displanat.

67 ¶ *Nebulones*, & *tenebriones* dicti sunt, quia mendacis, & astutiis suis nebulam quandam, & tenebras obiciant: aut quibus ad fugam fugitiuis, & furta hæc erant accommodata, & vilia. Pomponius Pann. Quid dedi

dedi nebuloni, quem pertesum pauperem? Lucilius Satyr. libro xiiij. Publius Pacuus mihi Turditanus quasstor, Hibera in terra fuit lucifugus nebulo, id genus sané. Idem lib. xx. Nugator quidam, ac nebulo sit maximus multo. Afranius in Epistola: Huc venit fugiens tenebrionem Tyrium. Var. Papiapapa, *αει δ' χαμλον*: Si & accusator, & reus erunt tenebriones, vterque vtrunque vituperato. Quod Homerus confirmat *Ιλιαδης γ. Εδ' ορις κερεισσι νοτοι κατεχευσι ομιχλην, Παιμισσι ουπ' ελεην, κλεπειν δε τε νυκτος αμεινω*. Varro *γενην διδουσαδ. u*: Manius Curius consul in capitolio cum delectum haberet, nec ciratus in tribu cuius respondisset, vendidit tenebrionem.

68 ¶ *Trudus* veteres *Ατερεινδο*, quam nos diminutiuo *trullam* dicimus, appellari voluerunt. Pomponius, Pannuceatis: Mulier ubi aspexit tam mirificè tutulata *trua*. Titin. Setina: Sapientia gubernator torquet nauem; haud valentia, Cocus magnum ahenum quando feruit, paulla confutat *trua*.

69 ¶ *Euannetur* dictum est ventiletur, vel moueatur à vanno, in qua legitima ventilantur. Pompon. Pannuceatis: Dixi ego illud futurum, in prima valua etiam vix hæret misera, euannetur, & mea ocyus opera, vt fiat fecero. Lucil. Satyr. libro vij. Hunc molere, illam autem vt frumentum *vannere* cunais. Idem libro xi. Crisauit, vt si frumentum clunibus *vannat*. Var. de re rustica lib. i. Vt quod lenissimum est in eo, atque appellatur acus ac palea, euannatur foras extra aream.

70 ¶ *Vasrum* est callidum, & quasi valde asrum, & vrbatum. Pomp. Præcone posteriore: Tergum *varium*, linguam *vastam*. M. Tul. de Republica libro iij. Non sunt in disputando *vastri*, non veteratores, non imalitiiosi. Afranius Diuortio: Qui coner noctu clanculum brusire dotem, neremitat *vast* fer honestè vt latites, & nos laudas diutius.

71 ¶ *Particulones* dicti sunt coheredes, quod partes patrimonij sumant. Pomponius Præcone posteriore: Age modò stagari, *particulones* producam tibi.

72 ¶ *Clepere*, est furari, tractum à *κλεπειν* verbo Græco. Accius Epigram. Eaque hoc causa, vt nequis nostra auribus verba cleperet. Plautus Pseud. Rape, clepe, harpaga. M. Tul. de Republica libro iij. Non modò vt Sparta rapere, vbi pueri & clepere discunt. Idem de natura deorum libro iij. Agnum inter pecudes autem clara comæ. Quendam Thyesten

clepere ausum esse è regia. Pacuius Hermona: Sermonem hic nostrum ex oculo clepit, quantum intelligo. Var. Octogesi: Si quæ opificio non probiter clepere.

73 ¶ *Corporare* est interficere, & quasi corpus solum sine anima relinquere. Enn. Andr. Corpus contemplatur, vnde corporaret vulnere. Acc. *σατραπης*, vel Trophæo libro primo, Corporare abs tergo es ausus.

74 ¶ *Circus* dicitur omnis ambitus, vel gyrus, cuius diminutiuum est *circulus*. Acc. Andromeda: Quot luna circulos annuos institit.

75 ¶ *Medicinam* dicimus & venenum tractum a Græcis, qui venenum *φαρμακον* appellant. Accius Phœnissis: Sterilem esse illius opera medicinam autumans.

76 ¶ *Cernuus* dicitur propriè inclinatus, quasi quod tertant cernat. Lucil. Satyrarum libro tertio, Cernuus extemplo plantas conuestit honestas. Virgilius libro x. Eiectoque incumbit cernuus armo. Lucil. Satyrarum libro xxvij. Modò sursum, modò deorsum, tanquam collus cernui. Varro de vita populi Romani libro i. Etiam pelles bubulas oleo perfusas percurrabant, ibique *cernuabant*. Aquo ille versus vetus est in carmine, Sibi pastores ludos faciunt cernui Consualia.

77 ¶ *Stricturæ* dicuntur propriè scintillæ, quæ de ferro feruenti exeunt, quod aut strictè emittantur: id est, celeriter, aut oculos sui fulgore præstringant. Virgilius libro viij. Stricturæ chalybum, & fornacibus ignis anhelat. Lucil. Satyr. lib. iij. Crebræ vt scintillæ in stricturis, quod genus olim feruenti ferro.

78 ¶ *Quiritare* est clamare, tractum ab iis, qui Quirites inuocant. Lucil. Satyrarum libro vi. Hic, inquam, rudet è rostris, atque eiulabit, Concursans veluti arenarius, clareque quiritans. Nigid. Commento grammaticæ: Clamar quiritatum.

79 ¶ *Cariis* est vetustas, vel purilago. vnde *caricem* veteres dixerunt. Lucil. Satyrarum libro vij. Ne auriculam obsidat caries, ne vermiculique. Turp. Leucadia: Ciperi viden vt osculatur cariem? num illum illac pudet? Afran. Priuigno: Nemo illa viuut carie cariosior?

80 ¶ *Virose* mulieres dicuntur virorum appetentes, vel luxuriosæ. Lucil. Satyr. lib. vij. Dixi ad principium venio, vetulam, atque virosam Vxorem cadam potius, quam eastrem egomet me. Afranius Diuortio: Vigilans, ac sollers, sicca, sana, sobria: Vinosa non sum: & si sum, non desunt mihi, Qui vltro dent: atas integra est, formæ satis.

81 ¶ *Capronæ* dicuntur comæ, quæ ante frontem sunt, quasi à capite pronæ. Lucillius Satyrarum lib. vij. Aptari caput, atque comas fluitare capronas. Altas frontibus immittas, ut mos fuit illis.

82 ¶ *Cerebrofi* dicuntur ad insaniam faciles, quibus frequenter cerebrum moueatur. Lucillius Satyrarum lib. xv. Te primum cum istis insanum hominem & cerebrosum.

83 ¶ *Gliscit* est congelascit, & colligitur vel crescit vel ignescit. Turp. Phil. Cum te, saluum video, ut volui, glisco gaudio. Acc. Æneadis: Disumma tibi perduellum est, quorum, aut quibus se à partibus gliscunt. Pacuuius Peribœa: Sed nescio quidnam est: animus horrescit, gliscit gaudium. Sallustius Historiarum libro iij. Neque iam sustineri poterat immensum aucto mari, & vento gliscente. Virgil. li. xij. Haud secus accenso gliscit violentia Turno. M. Tullio Hortensio: Ad iuuenilem libidinem copia voluptatum gliscit illa, ut ignis oleo. Plautus Afinaria: Tempus est subducere hinc me, pulcrè hoc gliscit prælium.

84 ¶ *Postomis* dicitur ferrum, quod ad cohibendum equorum tenaciam naribus, vel morsui imponitur, Græcè *ἀποτὸν ἐπιματόν*. Lucillius Satyrarum libro xv. Trulleus postomis huic ingens de naribus pendet.

85 ¶ *Tricones* morosi, & ad reddendum duri, Lucillius Satyrarum lib. xv. Lucius Cotia senex Crassi pater huius Panæri Magnus trico fuit numarius, oluere nulli. *Lentus*, id est, facilis.

86 ¶ *Sage* mulieres dicuntur sceminae ad libidinem viroꝝ indagatrices. vnde & *sagaces* canes dicuntur ferarum, vel animalium quæstiores. Lucillius Satyrarum libro vij. Etatem, & faciem, ut *saga*, & bona conciliatrix. Turpil. Boethuntibus: Non ago hoc per *sagam* pretio conductam, ut vulgo solent.

87 ¶ *Lapit* significat obdurefacit, & lapidem facit. Pacuuius Peribœa: *Lapit* cor cura, arumna corpus conficit.

88 ¶ *Munes* apud veteres dicebantur non à largitione, quæ ignota erat, sed consentientes à dea, quæ amici velint. Pacuuius Duloreste: Animum quæ tum largitio multis ignota erat, munificus nemo putabatur, nisi pariter volens. Lucillius libro xxvi. Munifici, comésque amicis nostris videamur viri.

89 ¶ *Petulantia* dicta est à petendo. M. Tull. de Republ. libro iij. Itaque à petendo *petulantia*, à *procando*, id est, *poscendo* *procacitas* nominata est.

90 ¶ *Calendarum* vocabulum proprium

Varro complexus est de vita populi Romani libro primo. Itaque *calabantur*, id est vocabantur, & ab eo *Calendaræ* appellatae, quod est tractum à Græcis, qui *καλεῖν* vocare dixerunt.

91 ¶ *Consulum* & pratorum proprietates, quod consulant, & præcant populis, auctoritate Varr. ostenditur de vita populi Rom. lib. ij. Quod idem dicebantur *cōsules* & *pratores*, quod prærent populo *pratores*: quod consulenter senatui *consules*.

92 ¶ *Procacitas* à *procando*, id est poscendo dicitur: vnde & *proci* dicti sunt matrimonioꝝ petitoꝝ. M. Tull. de Republ. libro iij. A *procando*, id est poscendo, *procacitas* nominata est. Terentius Hecyra, Maligna multo, & magis *procax* facta ilico est. Li. Ægistho: *Quin*, quod parere vos maifestas mea *procat*, *Toleratis*, extemploque illam deducitis.

93 ¶ *Ignominia* est nominis nota. M. Tul. de Republ. libro iij. Censoris iudicium nihil ferre damnato [offert] nisi ruborem. Itaque, ut omnis ea iudicatio versatur tantummodo in nomine, animaduersio illa in nomina dicta est. Lucill. Satyr. lib. xxix. Apollo'st nomē, qui te antiquis non finet Deliciis maculā, atque ignominia imponere.

94 ¶ *Fidei* proprietatem exemplo manifestavit M. Tul. de Republ. lib. iij. Fides enim nomē ipsum mihi videtur habere, cum fit, quod dicitur.

95 ¶ *Portitores* dicuntur telonarij, qui portum obsidentes omnia sciscitarentur, ut ex eo vectigal accipiant. M. Tul. de Republ. lib. iij. Nolo enim eundem populum imperatorem, & portitorem esse terrarum. Optimum autem & in priuatis familiis, & in Republica vectigal duco esse parsimoniam. Plautus Menæchmis: Portitorem domum duxit. Ita mihi necesse est eloqui, quidquid egi, atque ago. M. Tul. de officiis: Primum improbantur ij quæstus, qui in odia hominum incurrunt, ut portitorum, ut foeneratorum. Ter. Phormione: Sed epistolam ab eo allatam esse audiui modò, & ad portitorem esse delatam. Plaut. Afin. Ego pol istum portitorem priuabo portorio. Virg. lib. vj. Portitor ille Charon. Var. Mysteries: Æs defraudasse cauponem, bonam luto obleuisse, tum portitores æra induxere.

96 ¶ *Seditionis* proprietates à M. Tul. manifesta est lib. de Republ. vj. Eaque disensione ciuium, quod seortum eunt alij ad alios, *seditio* dicitur.

97 ¶ *Hamiotas* piscatores, ab hamis Varro Bimargo voluit appellari: Cohortes cocorum, atque *hamiatarum*, aucupumque.

98 ¶ *Valgum* est proprie intortum. Nou. Militibus Pomerinensibus: Valgus, veterinosus, genibus magnis, talis turgidis.

99 ¶ *Vatrax*, & *varicosus* pedibus vitiosis, Lucil. lib. xxviii. Vt si progeniem antiquam, qua est Maximus Quinctus, Qua varicosus, vatrax.

100 ¶ *Catax* dicitur, quem nunc *coxonem* vocant. Lucil. Satyrarum lib. ij. Hostilibus contra Pestem, perniciosamque catax, quam & Manlius nobis.

101 ¶ *Silonis* superciliis prominentibus dicti significatione manifesta. Var. γὰρ οὐ σκαυτὸν Νόννη non vnum scribunt esse grandibus superciliis filonem quadratum, quod Silenus hirsutis superciliis fingeretur.

102 ¶ *Bronci* sunt producto ore, & dentibus prominentibus. Lucil. Satyr. lib. iij. Broncus nouit lanius, dente aduerso eminulo, hic est Rhinoceros.

103 ¶ *Compernes* dicuntur lōgis pedib. Lucil. Sat. li. iij. Nunc cenfes κεραι τῶν λόγμων, κεραι σφραγι illam. Non licitū esse vterum atque, etiam inguina tangere mammis Comperne, aut varam fuisse Amphitryonis ἀρατῆν Alcmenam, atque alias, Ledam ipsam denique nolo Dicere, tute vide, atque dissyllabon elige quoduis, Τοὐτὸν εὐπαρῆσειον aliquam rem insignem habuisse Verucam, næuum pictum, dentem eminulum vnum.

104 ¶ *Vari* dicuntur obtortis plantis. Lucil. Satyr. lib. xvij. Comperne aut Varam fuisse Amphitryonis ἀρατῆν. Nam & *varices* inde dicuntur venæ in furis inflexæ, vel obtortæ. Var. epist. ad Varron. Nam si tuam rhedam non habuisses, haberem varices.

105 ¶ *Lingulaca* dicuntur verbosi. Var. Papiapapæ, αἰεὶ ἐγχαυμῶν: Quare residendi lingulacæ, obtretractores tui iam nunc murmurantes dicunt: μωμῆσται τίς μὲν οὐκ ἔμωμῆσται. Plaut. Casina: Lingulaca est, nam numquam tacet.

106 ¶ *Rabula* litigiosi, à rabie dicti. Var. Papiapapæ, αἰεὶ ἐγχαυμῶν: Ille ales gallus, qui suscitabat Atticarum musarum scriptores, an hic quia gregem rabularum?

107 ¶ *Ebullire* est efferuescere, dictum à bullis. Cice. Tusculanar. lib. iij. Qui si virtutes ebullire volent, & sapientias, nihil aliud dicent, nisi eam vim, qua fiant vestrae voluptates, quas supra dixi.

108 ¶ *Rapones* à rapiendo dicti. Var. Papiapapæ, αἰεὶ ἐγχαυμῶν: Prætor noster eripuit mihi pecuniam, de ea quaestum ad annum veniam ad nouum magistratum, cum hic rapo vmbra quoque spei deuorasset.

109 ¶ *Strabones* sunt, quos *strabos* nunc dicimus. Var. Flextabul. αἰεὶ ἐπαρχῶν: Multi enim, qui limina intrarunt, integris oculis strabones sunt facti. habet quiddam enim

ἐλαυσινὸν provincialis formosula vxor. Lucil. lib. xxvij. Nulli me inuidere, non strabonem fieri sapius delitiis me istorum.

110 ¶ *Exterminatum* est extra terminos missum. Lucil. lib. xxix. Non rediret ad se, atque illam exterminaret miseram. M. Tul. de officiis lib. iij. Atque hoc omne genus pestiferum, atque impium ex hominum cōmunitate exterminandum est.

111 ¶ *Exodium* est finis, à Græco tractu, quasi ἐξω τῆς ὁδοῦ, id est, extra viam. Var. ἐκατόμβη, αἰεὶ θυσιῶν: Socrates cum in vinculis publicis esset, & iam bibisset κάλειον in exodio vitæ. Idem εἰς πόντον, αἰεὶ ἄλῆν: Vitæ cursum vt cognoscere possem, & quæ seruitutis, & libertatis ab origine ad exodium adductæ. Idem ταρῆ μινίμου: Quod cœperas modò in via narrare, vt ad exodium ducas.

112 ¶ *Putus* dictus est à putando. Plaut. Pseudolo: Purus putus est ipse. Varro ἐκατόμβη, αἰεὶ θυσιῶν: Mea igitur hecatombe pura ac puta. Idem Prometheo: Chrysofandalos vocat sibi amiculum de lacte, & ceram tarentinam, quam apes Milesiæ coegerint ex omnibus floribus libantes sine ossè, & nervis, sine pelle, sine pilis, puram, putam, proceram, candidam, teneram, formosam. Nam & *rationes* ea causa *putari* dictæ sunt, quoties ex his fraudis, aut falsi, aut mendacij, aut iniqui aliud separatur, & ipsum nanque dubitantes cum dicimus, *puto*, significamus nos in rebus incertis, & obscuris falsis opinionibus fieri ambiguos.

113 ¶ *Compedes* non à pedibus dictæ, sed ab impedimento. Varr. Prometheo libro j. Ego infelix non queam vim propulsare, atque inimicum Ore immittere? nequicquam sæpe æratas manus compedes conor reuellere. Idem Flextabu. αἰεὶ ἐπαρχῶν: Domo exeo, intro, & pedes corrigis compedio. Idem Parmenone: Lepusculi timentes, hoc quadrangulum. Dedit Diana rete nexile, ἀρνας, Viscum, sagenâ, lineamque cōpedem. Idem Sesquiulyse: Quò cum ire vellemus, obuius flare vbi corpori arinas compedes impositas video.

114 ¶ *Fulgura* dicuntur conuulsiones à fulgore. Varro αἰεὶ καεχυνού: Cognitio enim tonitrum fulget, & tonitrum fulguris à flumine orta.

115 ¶ *Coagulum* à coagendo, quod est colligendo. Varro: est modus matule, αἰεὶ μῆνε: Cui nihil iucundius quisquam bibit. Hoc ægritudinem ad medendam inuenerunt: Hoc hilaritatis dulce seminarium: Hoc continet coagulum conuiuia.

116 ¶ *Mulierosi* dicti sunt mulierum appetentes. Afranius Vopisco: Homo muliero-

10

20

30

40

50

60

sus confert me ilico aliò.

117 ¶ *Flagriones* dicti sunt serui, quod flagris subiecti sunt: vt *verberones* à verberibus. Afranius Vopisco: Tu flagrionibus priuigno: Iucunditatis plus inest in te mihi, Quàm cōmercatis conquisitè edulibus.

118 ¶ *Merenda* dicitur cibus, qui post meridiem datur. Afranius Fratriis: Interim Merendam, occurro cautè, cum veni iuuat.

119 ¶ *Pedetentim*, & *pedepresim* dictum est caute, quasi lenta, & tarda itione. M. Tul. de officiis lib. i. Sin minus sensim erit, pedetentimque faciendum. Idem Verrinis actione ij. Quæ tamen à me pedetentim, cautèque dicentur. Lucill. libr. xxvij. Ille contra omnia inter plures sensim, & pedetentim foris, ne quem lædat. Quadrigarius Annalibus: Exercitu instructo, pedetentim milites ducere cepit. Cælius Annalibus: Ipse cum cætera copia pedetentim sequitur.

120 ¶ *Calces* à calcando, quod est, nitendo, dictæ sunt, non à calcitrando. Nam & de omnibus pedibus, & de hominum, & vniuersum forum animantium dici potest. Nam sunt calces extrema pars pedum terræ proxima. Virgil. libr. v. Ecce volans, calcemque terit iam calce Diore. Idem libro vj. Tollit se ad rectum quadrupes, & calcibus auras. Verberat.

121 ¶ *Subligaculum* est, quo pudende partes corporis teguntur, dictum quod subtrus ligetur. M. Tul. de offi. libro j. Scænicorum quidem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam, vt in scænam sine subligaculo prodeat nemo.

122 ¶ *Mediocritas* medium dici voluit. M. Tul. de offi. libro j. Eadem ratio est habenda vestibus, in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Lucil. libro xxvij. Paulò hoc melius, quam mediocre, hoc minus malum, vt quàm pessimum. Terent. Andr. Et tamen omnia hæc mediocre. Cicero Tusc. libro iij. At hæc mihi afferentur mediocritates, quæ si naturales sunt, quid opus est consolatione?

123 ¶ *Modestiam* à modo dictam M. Tullius auctor est de offi. lib. j. Nam hanc, quam interpretamur modestiam, quo in verbo modus est.

124 ¶ *Antes* sunt quadraturæ, vnde & ante dictæ sunt quadræ columnæ. Virg. Georg. libro secundo: Iam canit effortos extremus vinitor antes.

125 ¶ *Immune* dicitur sine officio, sine munere. Virgil. Georg. libro quarto. Immunitque sedens aliena ad pabula fucus. M. Tul. Philip. libro primo. Num immunitates date?

126 ¶ *Camerum* obtortum, vnde & camera recta in curuitatem formata. Virg. Georg. 60

libro iij. Et cameris hirtæ sub cornibus aures.

127 ¶ *Dirum* est triste, infestum, & quasi Deorum ira immisum. Virgil. Georg. lib. iij. Prius, quàm Dira per incautum serpent contagia vulgus. Et Æneid. libro quarto. Vtricèque sedet in limine dira. Mar. Tul. de senectute: Intelligi potest ex his fratribus, qui in Adelphis sunt, quæta in altero diritas, in altero comitas.

128 ¶ *Exordium* est initium, vnde & vestes *ordini* dicitur, cum instituitur detexenda. Virgil. Æneid. libro quarto. Quonam reginam ambire furentem. Audeat affatu, quæ prima exordia sumat? Marc. Tul. Hortensio: Perge quæso: nec enim imperitè exorsus es. Lucillius libro xxix. Virum tristis, contorto aliquo ex Pacuiano exordio. Cicero Timæo dicit: Facillimum autem est in omni inquisitione rationis exordium. Varro 20 *diu. lib. i.* Qui fabularum collocat exordia.

129 ¶ *Inops* dicitur sine ope, & auxilio: Virgil. libro octauo. Res inopes Euandrus habebat. Et Georg. libro primo. Atque inopi metuens formica senectæ. Terent. Adelphis: Ferto misero, atque innocenti auxilium, subuenito inopi. Marc. Tul. de offi. libro ij. Nimirum enim inops ille, etsi bonus est vir, etiam hæc referte gratiam nõ potest, habere certè potest.

130 ¶ *Defrudare* significat fructum minuire, vel per fraudem aliquid exquirere. Terent. Phor. Suum defrudans Genium comperit miser. Plaurus Afinaria: Ten' ego defrudem, cui ipsi nihil est in manu, Nisi quid tu porro vxorem defrudaueris?

131 ¶ *Sudum* dicitur quasi semiudum, vt est aer post pluias serenus & liquidus. Virg. viij. Aima inter nubes cæli regione serena. Per sudum rutilare vident. Plantus Milite: Quàm Solis olim cura sudum est solent. & Lucil. Nec vëtorum flamina stando suda succudent.

132 ¶ *Irritare* dictum est propriè prouocare, tractum à canibus, qui cum prouocantur irruunt. Lucillius Saryrarum libro primo. Irritata cane, quàm homo, quàm planius dicit. Terent. Phor. Irritor. Virgil. libro x. Irritatq; virum telis, & voce læcessit. Sallust. Historiarum libro j. Tunc verò & posci, cum ceteri eiusdem causæ & duces senatus rati, maximo gaudio bellum irritare. Lucilli. lib. xxvij. Lucilli si in amore irritare tuo. Plaut. Amphitryone. Irritabis crabrones. Varro Selsquilyse: Omnes irritans ventos, omneisque procellas.

133 ¶ *Alegare* est propriè aliò mittere, dictum à legatis qui cum legationibus mittuntur. Terent. Hecyra: Aliquò mihi est hinc ablegaudus, dum parit Philumena.

134 ¶ *Arcanum* dicitur secretum, vel absconditum, quod quæ in arcis sunt celata sunt, & abscondita. Virgil. *Æneid.* lib. iij. Solam nam perfidus ille Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus. Et *Æneid.* libro j. Longius & voluēs fatorum arcana mouebo.

135 ¶ *Tormines* genus morbi dicti quod dolore torqueant. Cicero *Tuscul.* lib. ij. Quāuis idem forticulum se in torminibus, & in stranguria sua præbeat. Et iij. Itaque dicimus grauidinosos, quosdam, quosdam torminosos.

136 ¶ *Monimenti* proprietatem a monendo M. Tul. exprimendam putauit, ad Cæsarem epistola ij. Sed ego quæ monimenti ratio sit, nomine ipso admoneor, ad memoriā magis spectare debet posteritatis, quā ad præsentis temporis gratiam. Virgilius libro sexto: Quem candida Dido Esse sui dederat monumentum, & pignus amoris.

137 ¶ *Riuales* dicti sunt quasi in vnum [riuum] amorem deriuantes. Terentius Eunucho: Miles Thraſo Phædræ riuales.

138 ¶ *Gestire* significat lætum esse, dictū a gesticulis facilioribus. Teren. Eunu. Charrea quid est quod sic gestis? aut quid hic sibi vestitus querit? Virg. *Georg.* lib. primo, Et studio incallum videas gestire lauandi.

139 ¶ *Inuolare* est irruere, insilire, aut à volatu, aut à vola, id est media manu dictū. Ter. Eunu. Vt ego vnguibus facile illi in oculos inuolem venefico. Lucil. lib. xxx. Inde canino ritu, oculisque inuoluem.

140 ¶ *Propinare* à Græco tractum est, *propine* post porum tradere. Teren. Eunucho: hunc vobis comedendum, & hibendum, & deridendum propino. Ennius *Satyrarum* libro tertio. Enni poeta salue, qui mortalibus Versus propinas flammeos medullitus.

141 ¶ *Infulsum* propriè fatuum; quasi sine sale. M. T. ad Cæsarem iuniorem epistola ij. Sed ita locutus infulse est, vt mirum Senatus conuiuium exceperit. & de *Oratore* lib. ij. Vt nihil aliud eorū, quā ipsa *insulſitas* rideatur.

142 ¶ *Ignauum* & legne, torpidum, effeminatum, & sine igni. Virg. *Georg.* lib. iij. Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. Et *Georg.* lib. iij. En age legneis rumpe moras. M. Tul. ad Cæsarem iuniorem lib. ij. In quo tua me prouocauit oratio, mea consecuta est legnis. Et de senectute: Quæ vitia sunt, non senectutis, sed certè ignauia, & somniculose senectutis.

143 ¶ *Calamitosum* dicitur malis, & calamitatibus prægrauatum. M. Tul. *Verrinarū* diuinatione: Et honoris amplissimi puto esse, & accusare improbos, & miseros, calamitososque defendere.

144 ¶ *Serium* triste, & quasi sine risu. M. Afranius Priuigno: Non ego te noui tristem,

seruum serium? Plautus *Amphitryone*: Nūc quidem Præter nos nemo est, dic mihi verū serid.

145 ¶ *Interpolare* est immittere, & interponere, & nouā formā à veterē fingere. M. Tul. *Verr. actione* ij. Aliquid demendo, mutando, interpolando, & est tractum ab arte fullonia, qui poliendō diligenter vetera quæque, quasi in nouam speciem mutant. Plautus *Amphitryone*: Illic homo me interpolabit, meūque os finget denuo.

146 ¶ *Euericulum* genus est retis piscatorij, à verrendo dictum, vel quod trahatur, vel quod siquid fuerit piscium nactum euerat. Ad hoc M. Tul. *Verrinarum* lib. vj. de signis: Quod vnquam, Iudices, huiuscemodi euericulum vlla in prouincia fuit?

147 ¶ *Dinaricari* dictum est distendi, dictum ab his, qui vitio naturæ ita sunt pedibus discretis, vt eos in diuersum habeant separatos. M. T. de signis: Sopatum hominem summo magistratu præditum, denaricari, ac deligari iubet.

148 ¶ *Vacillare* est trepidare, vel cum lassitudine niti, à senibus, qui sint æuo defessi, atque ad sustinendam lassitudinem baculo tarditatem leuent. M. Tul. *Philip.* lib. iij. In Galliam mutilatum ducit exercitum cum vna legione, & ea vacillante.

149 ¶ *Præstringere* dictum est valde stringere, & claudere. Plaut. *Milite glorioso*: Præstringat oculorum aciem in acie hostibus. Lucil. lib. xxx. Præstringatque oculorum aciem splendore micanti. M. Tul. de senectute: Voluptas rationi inimica est, mentis (vt ita dicam) præstringit oculos, nec habet vllū cum virtute commercium. Varro *Andabatis*: Non mirum si cæcutis, aurum enim Nō minus præstringit oculos, quā *τὸ σὺν κερταῖς*. Cic. de fato, & de finibus bonorum, & malorum lib. ij. Aciem animorum nostrorum virtutis splendore præstringitis.

150 ¶ *Angina* genus morbi eo quod angat, & Græcè *συναγγη* appellatur. Lucillius lib. xxx. Insuperato abiit, quem vna angina abstulit hora.

151 ¶ *Arquatus* morbus dictus qui regius dicitur, quod arqus sit concolor de virore, vel quod ita stringat corpora, vt in arcum ducat. Lucillius, Nos esse arquatos, surgamus, agamus. Varro *Eumenidibus*: Nam vt arquatis, & veterosis, quæ lutea nō sunt, æque vt lutea videntur, sic infans sani, & furiosus videntur esse infani.

152 ¶ *Priuum* est proprium vniuscuiusque, vnde & res priuata. Lucil. libro xxx. Culcitulæ accedunt priuæ centonibus binis. Idem: Abdomina Thunni Priua dabo.

153 ¶ *Nugator* nugis turbator. Lucil. lib. xxx. Quā me hoc tempore nugator cog-

gnoscere non vis.

154 ¶ *Foramina* quasi diminutiue à foribus dicta. Cice. Tuscula lib. j. Nam nunc quidem, quanquam foramina illa, quæ parent ad animos à corpore, callidissimo artificio natura fabricata est.

155 ¶ *Discerniculum* acus, quæ capillos mulierum ante frontem diuidit, dictum à discernendo. Lucilius libro xxx. Euplocamo digitis, discerniculumque capillo.

156 ¶ *Fratrum* proprietatem Nigidius acutissime dixit. Frater est inquit, dictus quasi ferè alter.

157 ¶ *Supplātare* dictū est quasi pedē supponere. Lucil. lib. xxix. Supplantare aiunt. Greci *ὑποποιεῖν* dicunt. M. Tul. de offic. lib. iij. Contendere debet, quàm maximè potest, vt vincat, supplantare eum, qui cum certet: at manu pellere nullo modo debet.

158 ¶ *Coniungere* copulare dictum est à iungo. Lucil. lib. xxix. Qui mihi quantum est inter humanum genus rerum quod inter se coniungat, communicat.

159 ¶ *Fenestra* à græco vocabulo conuersum est in Latinum, *ὑπὸ τῆς γῆρας*. Cicero Tuscula lib. j. Non eas parteis, quæ quasi fenestræ sunt animi.

160 ¶ *Emungi* ex manifesta significatio: manat. Lucil. lib. xxix. In mellis spem esse omnem quouis possēm emungi volo. Terentius Phormion. Emunxi argento senem.

161 ¶ *Agglomerare* est implicare, coniungere, dictum est à glomere. Vergil. *Æneid.* lib. secundo. Et lateri adglomerant nostro.

162 ¶ *Collare* est vinculi genus, quo collum astringitur. Lucil. lib. xxix. Cum manibus, catulo, collariq; vt fugitiuum Deportè.

163 ¶ *Depilati* dictum rarefacti. Lucil. 29. Nato quid actum est, depilati omnes sumus.

164 ¶ *Excursari*, curia excludi. Var. *ἰμπεριεῖν*. Apolloniū ideo excursant, quia nihil habebat.

165 ¶ *Pensum* significat exæquatum, quòd sine inclinatione sunt, quæ penduntur. Lucil. lib. xxviii. Nihil parui, ac pēs, vt littera doceas lutum.

166 ¶ *Aqua* intercus hydropum morbus, quasi aqua inter cutem. Lucilius lib. xxviii. Aquam te in animo habere intercutem. M. Tul. de offi. libro iij. Si quis medicamentum cuiquam dederit, ad aquam intercutem.

167 ¶ *Maltas* veteres melles appellari voluerunt à Græco, quasi *μαλακός*. Lucil. lib. xxvij. Insanum vocant, quem maltam, ac feminam dici videt.

168 ¶ *Monogrammi* dicti sunt homines matie pertennes, ac decolores: tractum à pictura, quæ prius, quàm coloribus corporatur, umbra fingitur. Lucilius libro secundo: Vix 60

viuo homini, ac monogrammo. Et xxvij. Quæ pietas? monogrammi quinque adducti pietatem vocant.

169 ¶ *Portorium* dicitur merces, quæ portitoribus datur. Lucil. lib. xxvij. Facit idem quod illi, qui inscriptum è portu exportant clanculum, ne portorium dent.

170 ¶ *Impertire* est participare, & partem dare. Lucil. lib. xxvij. Quibus potest impertit, Nouius Decuma: Si ignotis impertit fletit facilius. M. Tul. de Republ. lib. v. Quod molestis senectutis suæ vestris familiis impertire posset. Et ad Hircium lib. v. Et quoniam, vt hoc tempus est, nihil habeo patriæ quod impertiam.

171 ¶ *Sedulo* significat sine dolo. Lucil. libro xxvij. Salutem fictis versibus Lucillius, quibus potest impertit, totumque hoc studiosè & sedulo. M. Tul. de finibus bonorum, & malorum iij. Sedulo inquam faciam, sed fortuna fortis, quare conare quæso.

172 ¶ *Scripturarios*, quos nunc tabularios dicimus, dici volunt veteres, quòd scripturis, & commentariis omnia, vel urbium, vel prouinciarum cõplecteretur. Lucilius lib. xxvj. Publicarum rerum assueciam, vt scripturarius.

173 ¶ *Versipelles* dicti sunt quolibet genere se commutantes. Lucil. lib. xxvj. At Libertinus Tricorius Syrus ipse ad mastigias, quicum versipellis fio, & quicum commuto omnia. Plaut. Amphyt. Versipellem se facit, quando lubet.

174 ¶ *Combibones* compotores à combibendo dicti. Lucilius lib. xxvj. Quandoquidem reperi magnis combibonum ex copiis.

175 ¶ *Capital* dictum est capitis periculū. Plaut. Menæchmis: Nunquam hercule effugiet, tametsi capital fecerit. Lucil. lib. xxvj. Facile deridemur, scim⁹ capital esse irascier.

176 ¶ *Clandestino* est absconditè. Lucil. libro xxvj. At enim dicis clãdestinò tibi quod commissum foret, neu mutires, neu mysteria efferres foras.

177 ¶ *Idiotas* à Græco tractum *ἰδιώτης*, inutiles, quasi sibi tantum, non plurimis viles. Lucilius lib. xxvj. Quidni & tu idem illitteratum me, atque idiotam dices?

178 ¶ *Exspirare* dictum est, vel ab spiritu effuso, vel à spiraminibus. Lucil. lib. tertio: Exspirans animam pulmonibus æger agebat. Idem lib. xxvj. Vt si illuuiem facere per ventrem velis curare omnibus distento corpore expiret vis.

179 ¶ *Eliminare* extra limen eicere. Pacuuius Duloreste: Vbi illic est? me miseram quoniam clam vos eliminat? Pompon. Cantabit: Istic manet. eliminabo extra adis coniugem. Ennius Medea exsule: Antiqua, herilis fida custos corporis.

Quid

Quid sic extra ædeis exanimata eliminor?
Accius Meleagro: Tum vt eliminor clamore,
simul ac nota vox ad aures accidit.

180 ¶ *Incoxare* in coxam fidere. Pomponius Pannuceatis: Neque interim cacædi causa vnquam incoxauit nate.

181 ¶ *Condepsere* commissere, à Græco tractum ἄψω. Homerus *Odyssæ* μ. κινῶν ἀψήσωε παραδία. Pomponius Nuptiis: Partem infipui, conclusi, condepsui.

182 ¶ *Vituperare* dictum est vitio dare tantam culpam, vel displicentiam. Terent. *Andria*: Nunc quam rem vitio dent quæso animaduertite. Et in sequentibus: Id isti vituperant factum. Lectum est autem & vitium dare, hoc est, vnicuique rei culpam ampliare. sed hoc incertæ auctoritatis scriptoribus inuenitur.

183 ¶ *Ordiri* est ponere, incipere. Accius *Amph.* Non paruum rem ordibor, ne retice, obsecro. Afranius *Suspecta*: Tamè animo ordiri me oportet paula paululum.

184 ¶ *Pilare* dictum est, vt *plumare*, pilis vestiri. Afranius *Compitalibus*: Præterea corpus meum nunc pilare primum cœpit. Nouius *Exodio*: Pati dum poterunt antè, quàm pugnam pilant.

185 ¶ *Populare* significat populæ amorem conciliare. vnde *populares* dicti de vno populo amici. Pacuuius *Chryse*: Atque, vt promeruit pater, mihi patriam populauit meam. Terent. *Phorm.* Amicus summus meus, & popularis Geta.

186 ¶ *Rabere* dictum est à rabie. Varro, *Idem Attij* quod *Titij*. Quid est? quid blateras? quid rabis? quid vis tibi? Cæcilius *Hypobolimæo*, *Rastraria*: Rabere se ait.

187 ¶ *Superfedere*, manere, perseverare, quasi in voluntate, & consilio fidere. Turpil. *Pedio*: Vt ille hac sese abstineret, ego superfedere nuptiis. *Plant.* *Epidico*: Superfedere istis rebus: item tu ipse vbi lubet finem face. *Sisæna* *Histor.* lib. iij. De virtute eorum accusanda proloqui superfederunt.

188 ¶ *Tintinnire* dicitur sonare, vnde & *tintinnabula* sunt appellata. Afr. *Vopisco*: Tintinnire ianitoris impedimenta audio. *Nigidius* lib. xvij. Itaque ex ære in saliatibus *Altanus* tintinnat: id est, sonat.

189 ¶ *Verminari* positum torqueri à veribus, quod facillè se torqueant. Pomponius *hirnea Pappi* decimus mensis est, cum factum est ita fit: ita semper solet: decimo mense demum turgens verminatur, parturit.

190 ¶ *Canatim, suatim, bouatim* canum, & suum, & bouum genere. *Nigidius* *Commento* grammatico: Sunt etiam assimilanter dicta hæc, canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.

191 ¶ *Cossim* dictum quasi *coxim*. *Pomp. Porcaria*: Sciunt hoc omnes, quantum est, qui

coxim cacat.

192 ¶ *Infabre* *foedè*, vt est *affabre* pulcrè. *Pacu.* *Nypris*: Barbaricam pestem nauibus nostris obtulit. Noua figura factam, commissam infabre.

193 ¶ *Sepiunt* significat tenent, impediunt, dictum à *sepibus*, quæ obiectæ iter claudunt: vnde & *circumseptum* dicitur. *Afranius* *Materteris*: *Perij*, lacrymæ linguam *sepiunt*.

194 ¶ *Stigmatas* veteres punctos in notis dici voluerunt. *M. Tul.* de offi. lib. ij. O miserum, qui fideliorum, & barbarum, & stigmatiam putaret.

195 ¶ *Referare* aperire, à sera dictum, quia remota valvæ patefiunt. *Marc. Tul.* de offi. libro secundo. Nec ita claudenda est res familiaris, vt eam benignitas aperire non possit: nec ita referanda, vt pateat omnibus. *Virgil.* libro octauo. Non secus, ac si qua penitus vi terra dehiscens *Infernas* referet *ledes*.

196 ¶ *Abundare* supra modum aliquid esse. *Virgilius* libro quarto: Ergo apibus fecit idem, atque examine multo *Primus* abundare. tractum ex amnibus, qui quoties augentur imbribus maioribus, & crebris vndis eriguntur. *Virgil.* *Georg.* libro primo: Præsertim incertis si mensibus annis abundans *Exit*.

197 ¶ *Tergiuersari* fallere, & dicta mutare, & est quasi tergum vertere, vt ait *Plautus*. *Amphitr.* *Versipellem* se facit, quando lubet. *Marc. Tul.* de offi. libro tertio. Tribus generibus, quomodo possunt, non incalidè tergiuersantur. *Varro*: Itaque illa tergiuersari non sinent, secumque rapiunt.

198 ¶ *Prudentiam* à prouidendo dictam, dilucidè ostendit *Marc. Tullius Hortensio*: Id enim est sapientis prouidere, ex quo sapientia est appellata prudentia. Idem de senectute: Quid multa? sic mihi persuasi, sic sentio, cum tanta celeritas animorum sit, tanta memoria præteritorum, futurorumque prudentia. Et de *republica* libro sexto: Totam igitur expectas prudentiam huius rectoris, quæ ipsum nomen hoc nata est, ex prouidendo.

199 ¶ *Appendix* dicitur quod alij est adiunctum, quasi ex alio pendeat. *Marc. Tulius Hortensio*: Vidit enim quod videndum fuit, appendix animi esse corpus, nihilque esse in eo magnum.

200 ¶ *Conuiuij* proprietatem *M. Tul.* de senectute demonstrat: Bene enim maiores acubationem epularem amicorum, quia vitæ coniunctionem haberet, conuiuium nominauerunt.

201 ¶ *Occationem* ab obsecratis feminibus, quæ id efficitur, dicit *Mar. Tul.* voluit de *senecæ*

ctute: Sparsum semē, cohibet primum id ob-
eratum: ex quo occatio, quæ hoc efficit, no-
minata est.

202 § *Coagmenta* dicta sunt coniunctio-
nes arctæ, & compares, à cogendo, id est strin-
gendo; vnde & *coagulum* dicitur. Mar. Tullius
de senectute: Viuendi est finis optimus, cum
integra mente, certisque sensibus opus ipsa
suum eadem, quæ coagmentauit, natura dis-
soluit.

203 § *Vernaliter* pro adulatoriè, à vernis,
quibus hæc viuendi ars est. Cæcilius Venato-
re: Credo, nimis tandem hoc fit vernaliter.

204 § *Pecuniosorum*, & *locupletum* proprie-
tatem aperuit M. Tul. de repu. lib. ij. à pecore
pecuniosos, & à possessionibus locorum *locuple-
tes* appellatos esse asserens, multaque ditio-
ne ouium, & bouum. quod tunc erat res in pe-
core, & locorū possessionibus, ex quo pecunio-
si, & locupletes vocabantur.

205 § *Viritim* dictum est separatim, & per
singulos viros. M. Tul. de repu. lib. ij. Ac pri-
mus agros, quos bello Romulus ceperat, di-
uisit viritim ciuibus. Plaut. Aulul. aliter, sub
hac tamen significantia, diuidere argenti di-
xit numos in viros. Varro de vita populi
Rom. lib. j. Extra urbem in regiones xxvj. a-
gros viritim liberis attribuit.

206 § *Vernas* veteres appellabant, qui ve-
re sacro fuerant nati; & habebatur nomē hoc
pro vitabili, & maledicto. Plaut. Amph. Hic,
qui verna natus est, queritur. Lucil. Verna a-
eer cupit hæc. Plaut. Amph. Cum cruciati tuo
istæc hodie verna verba funditas.

207 § *Concinnare* est facere, vt Plaut. Amp.
Lacrymantem ex habitu concinnas tu tuam
vxorem. Sed proprietates verbi hæc est, quod
apud veteres *cinnus* potionis genus ex multis
liquoribus confectum dici solet. Rectè au-
tem concinnare & cōsentire intelligi potest,
& quasi concinere, vt multis diuersè canenti-
bus vnus efficitur modus. Plaut. Asinaria: Au-
ceps, quando concinnauit aream, offundit ci-
bum. M. Tul. de finibus bonorum & malorū
lib. iij. Cum iis, cū quibus re concinnabatur,
verbis discrepare. Itē Academicis lib. ij. Quæ
cum similitudine verbi concinnare maximè
sibi videretur.

208 § *Paupertas* dicta est à pecunia parua.
Varro de vita pop. Rom. lib. j. Pecunia quæ e-
rat parua, ab ea paupertas dicta, cuius pauper
tatis magnum testimonium est.

209 § *Pandere* Varro existimat ea causa
dici, quod, qui ope indigerent, & ad asylum
Cereris confugissent, panis daretur. Pandere
ergo quasi panē dare, quod nūquā fanum ta-
libus clauderetur. Idem de vita pop. Rom. li.
j. Hanc eam melius putat esse Cererem, sed
quod in asylum, qui confugissent panis da-
retur, esse nomen fictum à pane dando pan-

dere, hoc est aperire.

210 § *Blatis*, & *blateras* confingis, aut in-
conditè, & inaniter loqueris. Plaut. Amph.
Qui, malum, intelligere, quisquam potis est,
ita nugas blatis. Idem Aulul. Vbi tu es, quæ
deblaterasti iam vicinis omnibus?

211 § *Percontari* diligenter inquirerer. Plaut.
Amph. Qui istuc in mente est tibi, ex me, mi
vir, percontarier? Et est proprietates verbi ab eo
tracta, quæ vada in fluminibus cōtis exquirūt.

212 § *Prodigia* dicta sunt porrò adigenda.
Plaut. Amphitryone: Sed mulier, Postquæ ex-
perfecta es, prodigiali Ioui aut mola falla
hodie, aut thure comprecata oportuit.

213 § *Ceriti*, & *laruati* malè sani, aut Cere-
ris ira, aut laruarum incurfatione animo ve-
xati. Plaut. Amphit. Laruatus a depol homi-
nem miserum medicum queritat. Idem qui
suprà: Quasi adueniente morbo medicati iu-
uenē, tu certè aut laruatus es, aut ceritus.

214 § *Calcitrone* qui infestant calcibus.
Plaut. Asinaria: Clamat procul si quem vider
æ ad se calcitrone. Varro: Sesequilyss. Ita-
que tum equum mordacem calcitrone hor-
ridum miles, ac vir non vitabat.

215 § *Votiti* veteres religione aliqua pro-
hibitum vel interdictū dici voluerunt. Plau-
tus Asinaria: Nolo illam habere causam, &
votitam dicere.

216 § *Verberare* non solum à verberibus
dictum, sed & à verbis. Plaut. Aulula. Nā cur
me miseram verberas?

217 § *Cassum* veteres imane posuerunt, &
arbitrandum est eius verbi proprietatem ma-
gis ab aranearum cassibus dictam, quod snt
leuis, ac nullius ponderis; nō, vt quibusdā vi-
deretur, quasi quassum. Plaut. Aulularia: Virgi-
nē habeo grandē, dote cassam, at quillocabile.

218 § *Crocitum* propriam coruorum vocē
veteres voluerūt. Plaut. Aulularia: Simul ra-
debat pedibus terram, & voce crocibat sua.

219 § *Subleuit* significat illuſit, & pro ridi-
culo habuit, tractum à genere ludi, quo dor-
mientibus ora pinguntur. Plaut. Aulularia:
Fidei censebam maximam. multo fidē esse,
ea subleuit os mihi penissumē.

220 § *Inuestes* dicūtur impuberes, quibus
propter tenerā aetate nulla pars corporis pi-
lar. Hoc & *Ænci*. lib. v. videtur sensisse Virg.
Aurea cæsaries ollis, atque aurea vestis. Sed me-
lius intelligi potest inuestes appellatos, quasi
in *Vesta*, id est, in pudicitia, & in castitate.

221 § *Inferum* ab imo dictum. vnde *inferi*,
quibus inferius nihil. vnde inferum rectè po-
test dici quicquid desuper mittatur. Var. Mar-
cipore: Nubes aequali frigido velo leues, Cæli
cauernas aureas subdixerant, Aquam vomē-
tes inferam mortalibus.

222 § *Syrus* à Græco magis tractū est, dicitur
quæ est in *Syrus*. Has nos scopas iustici eo nomine

vros vocant. Var. Marcipore: Ventique frigidus se ab axe eruperant Phrenetici septentrionum filij, Secum ferentes tegulas, ramos, lyros.

223 ¶ *Euirare* dicitur virilitatem amittere, & effeminari. Var. Marcipore: Spatulæ euirauit omnes Veneriuga pueros.

224 ¶ *Ludibria* proprietatem trahunt à leui ac sine pondere, & contemnendo; aut, quod magis verum est à ludicro. Virg. lib. vj. 10 Foliis tantum ne nomina manda, Nec turbata volent rapidis ludibria ventis.

225 ¶ *Febris* proprietatem habet à feritate morbi, vel mali, vt à calendo *calorem*, vel candorem. Var. Andabaris: Aperiendam putat, idque alterum appellamus à calēdo *calorem*, alterum à feruore *febrim*.

226 ¶ *Vulpinari* dictum est fraudibus, & mendacijs vera peruertere, vel effingere, dictum ab inrecto, seu intorto vulpium cursu. 20 Var. Mysterijs: Vulpinare modò & concursu quā libet, erras.

227 ¶ *Sufflatum* dicitur propriè tumidū & reatum, & quasi vento quodam elatus factum. Var. Agathone: Neque auro, aut genere, aut multiplici scientia. Sufflatus quærit Socratis vestigia.

228 ¶ *Vespertilio* animal volucre bifforme, dictum quod vespere se ad volatum preparat noctis. Var. Agathone: Quid multa? factus sum vespertilio, neque In muribus plane, neque in volucris sum.

229 *Exporrectum* extentum: porrectum est enim tentum, id est porrò iactum. Var. Eudæmonibus: Quæ res in somnum recideris, & ἀλλ' οὐδέποτε eis iterum exporrectus.

230 ¶ *Iugatum* coniunctum, à iugo dictū. Cic. Tusculanarum lib. iij. Hoc quidem est commune virtutum. omnes enim inter se iugata sunt.

231 *Prodius* dictum est interius longius, à prodeundo, quasi porrò eundo. Var. Virg. diuina: Primum venit in urbem, atque intra muros, deinde accedit prodius, atque introit domum. id est, intra priuatos muros.

232 ¶ *Granaria* loca in horreis seruandis feminum granis. Var. γερωνοδιδασκάλω: Vel decem Mensis, vbi vna sepian granaria.

233 ¶ *Torculum*, quod vsu torcular dicitur, quod intortum laticem vitis, vel oleæ exprimat. Var. γερωνοδιδασκάλω: Vincis ibi ampla cella torculum reponant.

234 ¶ *Cingulum* à cingendo, quod *incingulum* plerumque dicitur. Var. γερωνοδιδασκάλω. Nouus maritus taciturnus taximulos is solvebat cingulum.

235 ¶ *Silicernium* pessimè intelligentes, ita posuisse Terent. putant, quod incuriuitate silices cernat senex. *silicernium* est propriè conuiuium funebre, quod senibus exhibetur. 60

Var. Meleagris: Funus exequiati laude ad sepulcrum antiquo more silicernium conficimus. Idem *silicibus*. Non quo pransi discedentes dicimus alius alij, vale.

236 ¶ *Suffundatum* dictum est subiectum, dictum à fundamentis. Var. τρωϊ μυστικόν: vt antiqui nostri in domibus lateritijs paululum modò lapidibus suffundatis, vt humorem effugerent, habitabant.

237 *Edones*, & *phagones* ab edacitate, vnum Latinum, alterum Graecum. Var. τρωϊ εδόντων ἢ ἀφάσττοι: Edones Romam vt turba, intendat annona: sed propter phagones ficedulam pinguem, aut turdum nisi volantem non video.

238 *Elixum* quicquid ex aqua mollitur, vel decoquitur. nam *lixam* aquam veteres esse dixerunt. vnde & *lixæ* dicti, qui militibus aquam ad castra, vel ad tentoria solent ferre.

20 Var. τρωϊ εδόντων: In pavimento non audeas, 2, facere lacunam; at in humo calceos facis elixos.

239 ¶ *Parochos* à Græco tractum est nomen, quod vehiculo præbeat. hoc schemate enim Græcè Latinè vehicula appellantur; & est officij genus, quod administrantibus parret. Var. Sefquiulyse: Hic enim omnia erat: idem sacerdos, prætor, *parochos*, denique idem senatus, idem populi caput.

240 ¶ *Trossuli* dicti sunt torosuli. Varr. Sefquiulyse: Nunc emunt trossuli nardo nitidi vulgò Attico talento equum.

241 ¶ *Proboseus* Græcum nomen est, dictū quod ante depascat; & est porrecta corporis pars inhaerens naribus, quæ excepto homine in alijs animalibus inuenitur. Var. Sexagesi: Inuenisse se, cum dormire cœpisset tam glaber, quàm Socrates, caluum esse factum ericium è pilis albis cum proboscide.

40 242 ¶ *Tutanus* deus à tutando. Var. ἡερωνοδιδασκάλω: Tuam fidem, Noctu Annibalis cum fugauit exercitum, Tutanus, hoc Tutanus Romæ nuncupor, Hac propter omnes, qui laborant, inuocant.

243 ¶ *Tutilina* dea est à tuendo dicta. var. ἡερωνοδιδασκάλω: Tuam fieri non Tutilinam, quam ego ipse inuoco, quod meæ aures abs te obfidentur.

244 ¶ *Cetarij* genus est piscatorum, quod maiores pisces capit, dictum ab eo, quod cete in mari maiora sunt pisciū genera: quod Virgil. Immania cete. Var. γερωνοδιδασκάλω: Non animaduertis cetarios, cum videre volunt in mari thunnos, adscendere in malum altè, vt penitus per aquam perspiciant pisces?

245 ¶ *Tonimus* positum sonamus cum modo, à tono. Var. Eumenidibus, Tibi tympana nō inani sonitu matris deum tonimus.

246 ¶ *Tibinos* à tibiis modos. Var. Eumenidib. Apage in directum à domo nostra

istam insanitatem.

247 ¶ *Præsepia* non tantum, quibus aut cantheria, aut iumentata cætera, aut vetera animalia pabulantur, sed & omnia loca clausa, & ruta, dicta præsepia. Virg. *Æneid.* lib. j. aut agmine factò ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. Var. *de re rust.* i. Siquis melodinis tonos lyras præsentibus se retineat forensibus.

248 ¶ *Subrigere* significat sursum erigere. quo verbo rustici vuntur, cum tritæ fruges ad ventilandum in arcis eriguntur. Virg. *Æneid.* lib. iij. Tot lingue, totidem ora sonant, tot surrigit aureis.

249 ¶ *Lingulacæ* locutuleiæ; à procacitate lingue, & loquendi proprietatem trahit. Plaut. *Casina*: Lingulacæ est, nam nunquam tacet.

250 ¶ *Fures* significantiam habent à *furio*, quod Romani veteres atrum appellauerunt: eò quòd per obscuras, atque atras noctes oportuna sit eius mali effectio, eos dictos fures. Var. *rerum diuinarum* lib. xiiij. Furem ex eo dictum, quòd *furium* atrum appellauerint: & fures per obscuras noctes, atque atras faciliùs furentur. *Homerus*: καλέσθη δὲ τὸν φῶτος ἀμύμονα.

251 ¶ *Ventorum* proprietates & vocabulorum significaciones in tractatibus nobilium philosophorum quaesitas, has aperitissimas potuimus inuenire. ¶ *Eurum* dictum *ἔπειρος* est, quòd flatus eius ab oriente sit hyemali. ¶ *Austrum*, qui Græcè *νότος*, dictum ab humore & nebula, quòd *νότιος* Græcè humor Latina interpretatione dicatur, ac sit is ventus sudoris effector, vt est *Homer.* κατὰ δὲ νότον πρὸν ἰδρύε. ¶ *Circium* à turbine, ac vertigine. ¶ *Borream*, hoc est, aquilonem *ὑπὸ τῆς βοῆς* quòd sonorus sit, & procellosus. *Hom.* καὶ βοῆς ἀβρῆζυίτης μίγα κῦμα κολιόδων. In alio loco: οὔτε θαλάσσης κῦμα ποσειδέαυ ἀπρηχέσσαν Πάριον ἐκρυβῆσιν πτόλις βορῆο ἀλεγάειν.

252 ¶ *Pietatem* docti veteres hanc esse voluerunt, quòd quæ in ea sunt, quasi penitus, & in penetralibus recondantur. hoc & in antiquis libris, & philosophorum tractatibus inuenitur.

253 ¶ *Leuum* significari veteres putant, quasi à leuando. Virg. quoque sub hac ostensione posuisse voluerat, *Georg.* lib. iij. si quem Numina læua sinunt, audistque vocatus Apollo. *Ennius Annalium* lib. iij. Olim de cælo leuum dedit in clytus signum.

254 ¶ *Rudentes* ea causa sapientissimi dictos volunt, quòd funes, cum vento verberentur, rudere existimentur, atque hunc sonum proprium fugium, non asinorum putant.

255 ¶ *Infesti* proprietatem hanc esse Nig.

voluit, quasi nimium festinantis ad scelus, vel ad fraudem.

256 ¶ *Maturare* non vti consuetudo est, properare dicendum est, sed cum modo studium adhibere festinum: à maturitate dictum, quæ ratione naturæ modificatione quadam, nec præcipitatur, ne præcox quid fiat, neq; differtur, ne senio dissoluatur. Virg. *Georg.* 4. Frigidus agricolam si quando continet imber, Multa forent, quæ mox cælo properanda sereno Maturare datur.

257 ¶ *Lictoris* proprietatē à ligando dictam vestitas putat, ita enim carnificis officium antiquius fungebatur. *Mar. Tul. pro Rabirio*: Lictor, inquit, colliga manus.

258 ¶ *Sororis* appellationem veteres elegantè interpretatione posuerunt: itaque maximi iuris scriptores exprimentam putauerunt. *Antist. Labeo*: Soror, inquit, appellata est, quòd quasi seorsum nascitur, separatimque ab ea domo, in qua nata est.

259 ¶ *Lues* à rebus solvendis proposita. *Licin. Maecr. Annalibus* lib. ij. Nequaquam sui lauandi relictæ arma lue.

260 ¶ *Humanitatem* non solum, vti nunc consuetudine persuasum est, de benevolentia, dextertateque & comitate veteres dicendum putauerunt, & quam Græci *φιλανθρωπία* vocant, sed honestorum studiorum & artium appetitum, quòd nulli animantium generi, præterquam hominibus concessa sit. *Var. Rerum humanarum* lib. j. Praxiteles, qui propter artificium egregium, nemini est paulum modò humaniori ignotus.

261 ¶ *Ador* frumenti genus, quòd epulis, & immolationibus sacris pium putatur. unde & *adorare* propitiare religiones, potest dictum videri. *Var. de re rustica* lib. j. In loco humidiorè *far adorem* potius serunt, quàm triticum. *Virg.* lib. vij. Et adorea liba per herbam Subiiciunt epulis.

262 *Faciem* totius corporis formam, *πρόσωπον*, id est, os posuit antiquitas prudens, vt ab aspectu *species*, & à fingendo *figura*; ita à factura corporis *facies*. *Plaut. Pænulo*: Sed earum nutrit quæ sit facie mihi expedi: Statura non magna, corpore aquilo ipsa est. *Pacuu. Nyptris*: Ætate integra, Feroci ingenio, facie procerâ virum. *Sallu. Historiar.* li. ij. Sardinia in Africo mari facie vestigij humani [prominet] in occidentem, quàm in orientem latior.

263 ¶ *Vestibula* quidam putant sub ea proprietate distincta, quod in primis ingressibus, & in spatii domorum *Veste*, hoc est ara, ac foci soleant haberi. Sed siue sic intelligi debeant, nõ abhorret à vocabuli proprio. *Inuenit* etiã apud veteres doctos vestibula ob eam significantiã dicta, quæ in his locis, ad salutandos dominos domorum quicunq; venissent, stare

stare soleant, cum introendi daretur copias; atque ob hanc cognitionem, & quasi stabulationem primos ingressus domorum vestibula nominatos. Cicero Oratore: Vestibula nimirum honesta, adiutisque ad causam facier illustres.

264 ¶ *Bidentes* qui aestimant ob eam causam oues à Virg. dictas, quod duos dentes habeant, pessime ac vitiose intelligunt. Nam nec duos dentes habent, & hoc quidem & genus monstrum est, & melius intelligi potest, si bienis dixerit auctoritate Pompon. Attellana: Mars tibi voueo facturum, si inquam redierit, bidenti verre. Lab. Paupert. Vilis hac nocte bidentes propter viam facere. Et Nigid. Figulus dicit *bidental* vocari, quod bimæ pedes immolentur.

265 ¶ *Iugeri* proprietatem Varro designat de re rustica lib. 1. Apud nos in agro Rom. ac Latino metiuntur iugeri, iugum vocant, quod iuncti boues vno die exarare possunt.

266 ¶ *Fenus* ab eo dictum est, quod pecuniam pariat incrementum tempore, quasi fetus, aut fetura. Nam & Græcè *παις* dicitur *παι τῷ πατρί*, quod est parere. Varro lib. iij. de Latino serm. Fenus autem dictum à fetu, & quasi fetura quadam pecunia. Nam & Catonem, & ceteros antiquiores sine o littera fenus pronuntiasse contendit, ut fetus, & fecunditas.

267 ¶ *Receptitium* seruum quidam ab ea proprietate dictum volunt, ut si nequam, & nihili sit, qui venundatus ob aliquod vitium aut malefactum ab aliquo districtiore recipiatur. Sed vera est hæc eius nominis interpretatio, quem in data dote, aut donatione quis exceperit, quod est proprie receperit. Plautus Trinūmo: Posticulum hoc recepit, cum ædes vendidit. Cato: Mulier & magnam dotem dat, & magnam pecuniam retinet. ex ea igitur re familiari, ex qua sibi dote data retinuit pecuniam, à viro forte irata repetere instituit. Apponit ei flagitatorum receptitium, hoc est, proprium seruum, quem reliqua pecunia receperat, nec dederat dotis, & exceperat. Cicero de Oratore libro secundo: Sed dicis te cum ædeis venderes, ne in tuis quidem & cæsis solū tibi paternū recepisse.

268 ¶ *Siticines*, ut *liticines* à lituo, ut *tubicines* à tuba, ita *siticines*, qui apud funeratos [vel vita functos] & sepultos, hoc est, iam sitos canere soliti erant, honoris causa, cantus lamentabiles. hoc in libris Coniectancis Atrei Capitonis inuenitur, & Cato id vocabulum indubitanter apposuit.

269 ¶ *Iumentum* à iungendo veteres dictum putant, & littera in eo nomine attrita. Nam & vectabulum dicunt, quod nunc vehiculum dicitur.

270 ¶ *Arcera* plaustrum est rusticam re-

ctum vndique quasi arca. Hoc vocabulum & apud Varronem, & M. Tullium inuenitur. Hoc autem vehiculi genere senes, & ægroti vectari solent. Varro *ἄερον διδοσκέλο*: Vehabatur cum vxore vehiculo semel aut bis anno cum arcera: si non vellet, non sterneret.

271 ¶ *Tropæi* significantiam propriam Var. Bimargo ostendit: Ideo fuga hostium Græcè vocatur *τροπαι*. hinc spolia capta, fixa in stipitibus appellantur *τροπαι*.

272 ¶ *Luxum*, id est, vultum, & loco motum, quod nunc *luxari* ignari Latine dicimus. Inde *luxuria*, quia à recta viuendi via sit exclusa, & eiecta.

273 ¶ *Culinam* veteres coquinam dixerunt, non ut nunc vulgus putat. Var. Modio: Et hoc interest inter Epicurum, & ganeones nostros, quibus modulus est vitæ colina. Plaut. Mustellaria: Exi è colina, sis, foras, mastigia, Qui mihi inter patinas exhibes argutias. Varro de vita populi Romani libro primo: Quæ finis it, antica, & postica. in postica parte erat *culina*, dicta ab eo, quod ibi colebant ignem: locupletiorum domus quam fuerint angustiis paupertinis coacta, ipsa nomina declarant.

274 ¶ *Modestum* à modico, hoc est, moderato positum. Varro Modio: Non eos optime vixisse, qui diutissime vixerint, sed qui modestissime, id est, modice.

275 ¶ *Infans* à non fando dictus est. Cic. Oratore: Nam & infantes actionis sæpe fructum tulerunt. Et est, quod aut dici non debeat, aut fari non possit. Nam & infantes vique eò appellandi sunt, donec ceperint fari. Curius lib. xix. Ut pueri infantes faciunt mulierulâ honestâ. & xv. Ut pueri infantes credunt signa omnia æna viuere, & esse homines. Virg. Æneid. lib. ij. Infandum regina iubes renouare dolorem. Varro *ἔπος λέγει*: Voces Amphionem tragædum, iubeas Amphionis agere parteis infantiorum, quam meus est mulio. Acc. Athamante: Prius quam infans esses, facinus oculi vescuntur tui. Var. Eumenid. Postremo nemo ægrotus quicquam somniat. Tam infandum, quod non aliquis dicat philosophus. Cicero de Oratore lib. iij. Modo hoc constat, neque infantiam eius, qui id non uerit, sed eam explicare dicendo non queat: neque scientiam illius, cui res non suppetit, ac verba non desint, esse laudandam.

276 ¶ *Sarcinatrix*, non (ut quidam volunt) sarcitricis, quasi à sarciendo; sed magis à sarcinis, quod plurimum vestium fumant. Varro *ἄνους λέγει*: Homines rusticos in vindemia incondita cantare, sarcinatrix in machinis.

277 ¶ *Petaristæ* à veteribus dicebantur, qui saltibus, vel schænis leuioribus mouerentur: & hæc proprietas à Græca nominat.

tione descendit, *Varro* epist. ad *Cæsarem*: Conuocat *Ptolemaum* *cinadon*, *Laconicon* *petauristæ*, *Diona* *auis* *uoluit*. Idem de vita populi *Romani* libro ij. Nec minus alio in genere sunt *ludi* *velitis* *Galli*, *Germani* *petaurista*.

278 ¶ *Curiam* à cura dictam. *Varro* designat, de vita populi libro secundo: Itaque propter curam locus quoque, quò suam quifque *Senator* confert, *curiam* appellat.

279 ¶ *Legionum* proprietatem à delectu militum *Varro* de vita populi *Romani* libro iij. dictam interpretatur: Tum appellatus est delectus, & ab electione *legio*, ab hac *superuacaneorum* consuetudine adscribuntur.

280 ¶ *Assis* nutrices difficilis multi existimant intellectus. At verò acri intentione potuimus indagare ob eam proprietatem officij eo nomine nuncupari, quòd assint iis, quos nutriant, nec vel exiguo diuellantur. vnde *assectus* ab eo, quòd assint, & omnibus iustis dominorum præstò sint, esse vocitatos.

281 ¶ *Enixa* dicuntur feminae nitendi, hoc est, conandi, & dolendi labore perfunctæ, nitix, quæ religionum genera parientibus præfunt: sed elegantior intellectus, vt ex hoc dictæ esse credantur *enixæ*, quòd vinculis quibusdã periculi, quibus implicarentur, fuerint exsolutæ. *Nexum* enim dicimus arcum & colligatum. *Plaut.* *Amphit.* id probat dicens: Vno vt labore exsolueret ærumnas duas.

282 ¶ *Remulcare* dictum est quasi molli & leni tractu ad progressum mulcere. *Sisenna* *Hist.* lib. ij. Si quæ celeriter solui poterat, in altum *remulcare* trahit.

283 ¶ *Congenulare* est genu replicato cadere. *Sisenna* *Historiarum* lib. iij. Multi plagis aduersis [icti] & *congenulati*, *Romanis* præcipitatis ipsi supra voluit in caput.

284 ¶ *Agilem*, celerem ab agendo. *Sisenna* *Hist.* lib. ij. *Agilem* dari, facilemque victoriam, neque fossas, aut bellum remoratum.

285 ¶ *Expediti*, & *impediti* ex vna proprietate habent vocabuli causam, aut ex solutis pedibus, aut illigatis. *Sisen.* *Hist.* lib. iij. *Inermos* amat, *impeditos* *expediti* sine villo suorum vulnere cunctos interficiunt.

286 ¶ *Testudines* sunt loca in ædificiis camerata ad similitudinem aquatiliū testudinum, quæ duris tergoribus sunt, & incuruis. *Virgil.* *Æneid.* lib. i. In foribus *Diuæ* media testudine templi. *Sisen.* *Hist.* lib. iij. *C. Tinnius* quidam, cui minus proprietates metus ab natura tradita videretur, primò ante testudinem constitit: deinde apud consule causam, atque excusationem præferre cepit.

287 ¶ *Insinuari* est immitti, quasi sinu accipi. *Sisen.* *Hist.* lib. iij. *Agmen* perturbatum *pedites* *insinuant*, ac loco commouent.

288 ¶ *Adolere* verbum propriè sacra reddentium, quòd significat votis, ac supplicationibus numen auctius facere: vt est in iudæ, *maçte* esto. & intelligi debet ab eo, quòd est *adoleuit*, id est, creuit, & *adultum*, quòd est auctum, & aucta ætate, vt aliqua causa maius solito factum, ducere proprietatem. *Virgil.* *Æneid.* lib. i. *Cura* penum struere, & *flammis* *adolere* *Penates*. Idem lib. vij. *Adolèrque* *altaria* *tedis*. Et in *Bucolicis*: *Verbenasque* *adole* *pingues*, & *mascula* *thura*. quòd est, adde, cumula. Et *Georg.* lib. iij. *Panchæis* *adolèscunt* *ignibus* *aræ*.

289 ¶ *Accensi* genus militiæ est administrantibus proximum. *Var.* *Rhetoricorum* lib. xx. Vt *consules*, ac *prætores*, qui sequuntur in castra, *accensi* dicti, quòd ad necessarias res sæpius acciantur, veluti *accensiti*.

290 ¶ *Nesarij* proprietatem lib. i. de vita populi *Romani* *Var.* patefecit, à *farre*, quòd adorem est, quò scelerati vti non debeant, non *triticum*, sed *far*: hoc quoque idem adsignificat, quòd qui indigni sunt qui viuant, *nesarij* vocantur.

291 ¶ *Adorem* quoque dictum ab eo putat, quòd cibi ora, id est, principium sit *far*.

292 ¶ *Propitium* dicitur proorsus *pium*; aut propriè *pium*, vt apud *Terentium* *Adelph.* Quam ea quæ parètes *propitij*: aut certe porro *pium*, quòd est vehementer, & valde. Apud eundem in prologo *Andriæ*: Dehinc vt quiescant porro *monco*, vt desinant *Maledicere*, *malefacta* ne noscant *sua*.

293 ¶ *Impancrare* est inuadere. verbū à *Græco* tractum, quasi *πας κπίας* consumere. *Var.* *Ecclesiam* in *regiam* *arcam* *impancarant*.

294 ¶ *Manusuctum* dictum est, quasi manu assuetum, quòd omnia quæ sunt natura fera, manuum permulsiōne mitefcant. Vnde *Virgilius* *Georgic.* lib. iij. Et *plausæ* *sonitum* *cervicis* *amare*. Et *Æneid.* lib. vij. Ille manu patiens. Quoniam supra dixerat: *Pectebatque* *ferum*, puròque in fonte lauabat.

295 ¶ *Cinnus* est commistio plurimorum: vnde & *concinare* dicitur. *Cicero* *Oratore*: Est autem quidam interiectus inter hos medius, & quasi temperatus, nec acumine posteriorum, nec flumine vtens superiorum, vt *cinnus* *amborum* neutro excellens, vt *triulque* *particeps*, vel vt *iufque*, si verum querimus potius *expers*.

296 ¶ *Enucleate* dicitur purgatè, exquisitè, & sine asperitate, aut duritia, ab eo quòd *nucibus* *separatis*, id est, testis, *nucleorum* *vtilis* *vsus* *habeatur*. *Cicero* *Oratore*: Modò id *elegantè*, *enucleatè*que *faciat*, eū *solum* *Atticè* *dicere*. Idem *Tusc.* lib. iij. *Habes* *eam*, quæ de *perturbationibus* *enucleatè* *disputat*.

297 ¶ *Rotundum* a *rota* dictum, vel *rota* à *rorum*

rotundo. & est rotundum collectum, & per omnem circuitum sine offensione asperi, aut anguli leue: quam significantiam Cic. Oratore, etiam ad humani ingenij transtulit formam: Theodectes autem præfractor, nec satis (vt ita dicam) rotundus, primus instituit dilatare verbis.

298 ¶ *Rabula* a rabie dictus est, quem nunc aduocatum, vel caularum patronum dicimus. Cic. Oratore: Non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed doctissimum, & perfectissimum querimus. Inde & Sallust. canina (vt ait Appius) facundia exercebatur.

299 ¶ *Meridies* manifestè medius dies. Cic. Oratore: Ipsum meridiem, cur non medidicem?

300 ¶ *Inepti* proprietatè. Cic. de Oratore lib. ij. patefecit: Quem enim nos ineptum vocamus, is mihi videtur ab hoc nomen habere ductum, quod non sit aptus.

301 ¶ *Diuersoria* dicta sunt hospitia à diuertendo. Cic. de Oratore lib. ij. Quiescam in Cæsaris sermone, quasi in aliquo opportuno diuersorio.

302 ¶ *Sanniones* dicuntur a sannis, qui sunt in dictis farui, & in motibus, & in scænis, quos *μαργυς* vocant Græci. Ter. Eunuchus: Solus Sannio seruat domi. Cicero de Oratore lib. ij. Quid porro tam ridiculum, quam Sannio est? qui ore, vultu, imitandis moribus, voce, denique corpore ridetur ipso.

303 ¶ *Hæredij* proprietatem indicat Varro de re rustica lib. j. Bina iugera, quod à Romulo primum diuisa dicebatur viritum, quæ quod hæredem sequerentur, hæredium appellarunt.

304 ¶ *Legumina* Varro de re rustica lib. j. dicta existimat, non quod secentur, sed quod vellantur à terra, quæ quod ita leguntur legumina dicta.

305 ¶ *Porca* in agris quam dicimus significantiã Varro designat de re rustica lib. j. Quæ aratrum vomere lacunam istriam fecit, *sulcus* vocatur: quod est inter duos sulcos elata terra dicitur *porca*, quod ea seges frumentum porrigit. Accius Parergorū lib. j. Bene proficillas colligerare ordine porcas, bidenti ferro, rectas deuere. Porca sunt signa sulcorum, quæ ultra se iaci semina prohibeant. *porcere* enim prohibere sapius legimus.

306 ¶ *Occationis* proprietas his iudiciis aperitur. Varro de re rustica lib. i. Et postea occare, id est comminuere ne sit gleba, quod ita occidunt occare dicunt. Serenus: Occatio occatio est.

307 ¶ *Poinorum* à Varrone proprietates explanata est de re rust. lib. j. Aquam addi quo-

tidie vesperi, à quo quod indigent potu, potina dicta esse possunt.

308 ¶ *Fractessere* tanquam friari, & putrefieri vetustate. Var. de re rust. lib. j. Hæc, de qua fit oleum, congeri solet aceruatim per dies singulos in tabulata, vt ibi mediocriter fractessat.

309 ¶ *Lixurum* proprietates hæc est, quod officium sustineant militibus aquæ vehendæ. *lixam* namque aquam veteres vocauerunt. Vnde *elixum* dicimus aqua coctum. *Lix* etiã cinis dicitur, vel humor cineri mistus. Nam etiam nunc id genus *lixurium* vocatur. Varro de vita populi Romani, lib. i. Proinde & *elixum* panem ex farre, & aqua frigida fingeant.

310 ¶ *Calorum* quoque proprietates hæc habet ut, quod ligna militibus subministrat. *καλα* enim Græci ligna dicunt, vt Homerus: *πολλὰ τε ξύλα ἐμίδειρο*.

311 ¶ *Confluges*, loca in quæ riuus diuersi confluant. Lilius Andromeda: Confluges vbi conuentum campum totum inhumigant.

312 ¶ *Confedo* à confedendo, vt *assedo*, vel *assessor*. C. Hemina Annal. lib. iiii. Nemo vitinus confedo.

313 ¶ *Conticinium*, noctis primum tempus, quo omnia quiescendi gratia conticescunt. Auctores multi sunt mii, sed auctoritate deficiunt.

314 ¶ *Delibratum* decoritatum; vt *deartuatum* per artus discissum. Vir. Georg. lib. ij. Vdòque docent inolescere libro.

315 ¶ *Exterebrare* est vi aliquid extorquere, & scrutari, aut curiosus querere. Plautus Astraba: Cum incuriosum locaretur, terebratum quidem perundis.

316 ¶ *Grumæ* sunt loca media, in quæ directæ quatuor congregantur, & conueniunt viæ. Est autem grumia mensura quadam qua flexæ viæ ad lineam diriguntur, vt est agrimensorum, & talium. Ennius lib. xviii. Grumam dirigere dixit, *degrumari ferrum*. Lucilius lib. ij. Viãque Vis degrumari, vt castris mensur facit olim.

317 ¶ *Luculentum*, pulcrum, & bonum, & perspicuum, dictum à luce. Licinius Macer Annal. lib. j. Auspicia pulchra, & luculenta commemorat. Plaut. Cornicu. Pulcrum & luculentum hodie evenit prælium.

318 ¶ *Logi* à Cræco λέγω sermones, vel dicta ridicula, & contemnenda. Cicero pro Gallio: Ego te certè scio omnes logos, qui illis dicti sunt, animaduertisse. Turpil. Canephoro: Testamentum ergo celabis? logi.

319 ¶ *Fulguratoris*, vt *extispicis*, & *haruspicis*, ita hi fulgurum inspectores. Cato de moribus Claudij Neronis: Haruspice fulguratorem si quis adducat.

320 ¶ *Moletrina* à moiendo, quòd pistri-
num dicimus: vt *feratrina*, vt *setutina*. Cato in
Thermum: Neruo, carcere, moletrina.

321 ¶ *Panis* ptoprietatem à pascendo pu-
tant veteres existimandam. Varro de vita po-
puli Romani lib. j. Pastillos, & panes, hæc vo-
cabula pastus, quod esset pascere, dicebant.

322 ¶ *Mustulentum*, & vinolentū, vt fecu-
lentum. Plaut. Cistella. Nam ita mustulen-
tus æstus nares attingit, Vt sit odor musti, aut
musto oblitus ac madens.

323 ¶ *Coniutium* dictum est quasi è vitii
locum, qui secundum ignobilitatē loci ma-
ledictis, & dictis turpibus cauilletur.

324 ¶ *Prolubium* est patēre amicitiam &
fidem. Accius Andromeda: Muliebri inge-
nium, prolubium, occasio. Nouius Colace: Et
volo, & vereor, & facere in prolubio est. La-
berius Compitalibus: Quòd quidem me à ma-
trionali pudore prolubium meretricis pro-
gredi coegit? Varro de lingua Latina lib. v.
Prolubium, & prolubidinem dici ab eo quod
lubeat. Vnde etiam lucus Veneri Luben-
tinæ dicatur.

325 ¶ *Pedato* positum pro repetitu, vel
accessu quasi per pedem, sicuti nunc vulgò
dicitur tertio pedato. Cato Originum lib. j.
Igitur tertio pedato bellum nobis facere. I-
dem Dissuasiōe de fœneratione: Tertio au-
tem pedato, item ex fœnore discordia ex-
crescebat.

326 ¶ *Praclauum* pars vestis, quæ ante
clauum textitur. Afranius Homine: Tertium
diem praclauum vnum texere. Idem Fra-
trius: Mea nutrix surge, si vis, profer purpurā,
Praclauum, contextus.

327 ¶ *Propages* est series, & affixio conti-
nua, vel longè ducta, *pages* enim compactio,
vnde *compages*, & *propagare*, id est, genus iu-
ge longè mittere. Pacuuius Antiope: Saluete
geminii mea propages sanguinis. Ennius
Nonis: Vnde florent fructus, vitæque propa-
ginem.

328 ¶ *Prægradat*, prægreditur, anteuenit,
dictum à gradu. Pacu. Atalanta: Extremum
intra canterem ipsum prægradat Parthe-
norem.

329 ¶ *Promicare*, extendere, & porrò iace-
re. Vnde *emicare*. Neuius. Siquidem loqui vis,
non perdocere, multa longè promicanda o-
ratio est.

330 ¶ *Præuius* dictus est antecedens. Cice-
ro: Alcion genuit claris delapsus ab astris,
Præuius auroræ Solis, noctisque satelles.

331 ¶ *Digladari* dictum est dissentire, &
dissidere dictum à gladiis. Cicero Academi-
corum lib. j. Quid autem stomachatur Mu-
sareus? quid Antipater digladietur cum Car-
neade tot voluminibus? Idem iij. Digla-

diari autem semper & depugnare cum fa-
cinorosis, & audacibus, quis non cum
miserrimum, tum etiam stultissimum di-
xerit?

332 ¶ *Æquor* ab æquo, & plano. Cicero
Academicorum lib. ij. vocabulum accepisse
confirmat. Quid tam planum videtur, quàm
mare? ex quo etiam æquor illud poetæ vo-
cant. Lucret. lib. iij. Voluitur, & plani raptim
petit æquora campi.

333 ¶ *Meniana* ab inuentore eorum Me-
nio dicta sunt. Vnde & *columna Meniana*.
Cicero Academicorum lib. iij. Interim ille
cum æstuarer, veterum vt Menianorum, sic
Academicorum viam secutus est.

334 ¶ *Natricæ* dicuntur angues natantes.
Cicero Academicorum lib. iij. Sic enim vul-
tis, tantam vim natricum, viperarūque fe-
cerit? Lucillius Satyrarum lib. ij. Natibus na-
tricem impressit crassam, & capitatam.

335 ¶ *Exsultare* dictum est exsilire. Cicero
Academicorum lib. iij. Et vt nos nunc sede-
mus ad Lucrinum, pisciculòsque exsultan-
tes videmus. Virg. Æneid. lib. iij. Exsultant-
que vada, atque æstu miscentur arenæ.

336 ¶ *Excordes, concordēsque* ex corde signi-
ficantiam ducunt. Cic. Tusc. lib. j. Aut vnde
magna dissensio est. Aliis cor ipsum animus
videtur, ex quo excordes, vecordes, concor-
dēsque dicuntur.

337 ¶ *Manum* dicitur clarum: vnde etiam
manè post tenebras noctis diei pars prima: in-
de *Matuta*, quæ Græcè *λεωκόδεια*. Nam inde
volunt etiam *Deos Manes* appellari, id est
bonos, ac prosperos, quod melior mors sa-
pientioribus, quàm vita probetur. Cic. Tusc.
lib. j. Quid Ino Cadmi filia? nōne *λεωκόδεια*
nominata à Græcis, Matuta habetur à no-
stris? Inde *immanes* non boni, vt saepe.

338 ¶ *Fodicare* est fodere, à fodiendo di-
ctum. Cicero Tusc. lib. iij. Non est enim in
nostra potestate, fodicantibus iis rebus, quas
malas opinemur, dissimulatio, vel ob-
liuio.

339 ¶ *Politiones* agrorum cultus diligen-
tes, vt polita omnia dicimus exculca, & ad
nitorem deducta. Ennius Satyrarum libro
iij. Testes sunt lati campi, quos gerit Af-
rica terra politos. Idem Annalium libro
viii. Rastro dente fabres capsit caussa poli-
endi Agri. Varro: Quid mirum [si] lex a-
gri depolitionibus eiiciuntur, hic in cœnaculo
polito recipiuntur.

340 ¶ *Præfica* dicebantur apud veteres,
quæ adhiberi solent funeri mercede con-
ductæ, vt & fœrent & fortia facta laudarent.
Plaut. Friuola. Superabòque omnes argutan-
do præficas. Idè Trucul. Argutū ciuem mihi
habebā pro præfica. Quæ alios collaudat, ea
se verò